

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA ISTRSKO OKROŽJE

LETO I. - Štev. 42

KOPER, 16. decembra 1950

Cena 3 din

Tretje redne volitve v odbore SIAU

Nov korak naprej k utrditvi slovensko-italijansko-hrvatskega bratstva in okrepitvi fronte delovnih ljudi našega okrožja v borbi za izgradnjo socializma

V vsem okrožju je bilo vpisanih 39.739 članov SIAU, od teh je volilo 39.380 to je 99,10 %.

Na koprski okraj odpade 25.238 članov, od katerih je glasovalo 25.464 ali 98,94 %, a na bujski okraj 14.015 članov, od katerih je volilo 13.930 to je 99,39 %.

Volilni rezultati v posameznih krajih so sledeči (v odstotkih):

Koper 99,06, Izola 99,25, Piran 99,32, Korte — KLO 99,77, Marzige 100, Dekani 100, Smarje 99,24, Vanganel 98,46, Boršt 100, Sv. Anton — KLO 100, Osp 100, Ankaran 98, Buje 100, Novigrad 98,26, Umag 96,86, Brtonigla 99,37, Kostanjica 100, Marušiči 100, Marišče 99,53, Kaštel 98,27, Materada 100, Sv. Marija na Krasu 100, Krasica 99,62 %.

Skoraj v vseh volivnih enotah so bile volitve končane že v prvih jutranjih urah, kar dokazuje visoko zvestost istrskega ljudstva, ki je hotelo odgovoriti vsem, ki ga klevetajo.

Sovinsti in reakcija so imeli že pred volitvami pripravljene članke, s katerimi so komentirali naše volitve. Pišejo, da so volitve navadna fraza. Jasno je, da ne bodo pripoznali, da so zgubili pozicije v mestih, ki so se jim zdele steber svojih sovinstičnih teženj. Tudi naša mesta so jim pokazala, da ni več upanja, da bi se povrnila stari časi. CLN in vidaljevci so propadli.

PIRANCANI so odgovorili lažni propagandi svojih sovražnikov s tem, da so že po prvih rezultatih, ki so pokazali, da je zmaga njihove fronte zagotovljena, prinesli na ulice veliko

lutko, ki je zasmehovala združene reakcionarje in kominformiste. Lutka je pretakala debele solze, ljudje pa so se gnetli okoli nje in se od srca smejali. Prizor, ki smo ga videli v nedeljo popoldne na piranskih ulicah, je značilen za razpoloženje, ki vlada po volitvah v naših obalnih mestih, v tistih mestih, o katerih trdijo reakcionarji in kominformisti, da so njihova.

V Kopr

Ko je mestna godba ob 7. zaigrala budnico in zbudila meščane, so bile že številne skupine pred zaprtimi sedeži volivnih enot.

V Bosedragi so se najprej zbudili ribiči. Volili so takoj, ko so bila od-

prta volišča, da bi čimprej opravili svojo dolžnost, nato pa odpluli na morje, da ne bo zgubljen niti ta dan. Bosedraga, Sanpieri ter vse volivne enote, v katerih prebivajo pretežno delavci, so že zjutraj končale svoje delo.

V Izoli

Pred voliščem v sredini Izole, kjer so se že pred 7. uro zjutraj zbrali volivci in se disciplinirano postavili v vrsto, ki je postajala vedno daljša. Ljudem se je zdelo, da ne gre vrsta nikamor naprej.

»Kaj pa počne volivna komisija?« so ugibali.

Toda volivna komisija se ni prav nič obotavljala. In če je toliko volivcev, je pač treba nekoliko potrpežljivejša; na tem volišču je bilo vpisanih kar 300 volivcev. Sicer pa čakajoči niso bili tako nestrpni, saj so vedeli, zakaj čakajo; pa tudi šaljivcev ni manjkalo, ki so rekli kakšno zabavno, seveda na račun reakcije in kominformistov, ki te dni jokajo.

(nadaljevanje na drugi strani)

Ob deveti obletnici mučeniške smrti nepozabnega junaka Pinka Tomažiča

Oborožena borba jugoslovanskih narodov proti okupatorju ter domačim izdajalcem je plantela že po vsej domovini, ko so padle v Trstu pod streli fašističnih pušk nove žrtve. Na čelu teh mučeniškov je bil nepozabni junak Pinko Tomažič. Narodno osvobodilna borba v Trstu se začela z dejavnostjo mladih slovenskih antifašistov, ki jih je vodil Pinko Tomažič. Njegova mučeniška smrt je že člen borbe, ki zavzema vedno večji obseg ter vodi do dokončne osvoboditve slovenskega naroda.

Z novo prelito krvjo so tržaški Slovenci ponovno pokazali vsemu svetu svojo odločnost v borbi za svoje pravice proti sovražniku, ki si je zadal nalogo, da slovenski živelj na tem ozemlju popolnoma iztrebi. Zaradi odločne borbe slovenskega naroda in vedno bolj odločnega nastopa italijanskega proletariata v Trstu so doživljale italijanske fašistične nakane vedno večji zlom. Tudi zgradba, ki so ji položili temelje očetje italijanskega sovinizma, ki naj bi služila po potrebi treditističnim težnjam cunjastega imperIALIZMA, je vedno bolj pokala. Nade Kandlerja, ki je Slovence krstil

str. 67), se niso izpolnile. Zgodovina ga je popolnoma demantirala. »Villici idiotissimi« so si izvojevali v borbi, ki je bila težka in krvava, neštetokrat zmagi!

Mladi Pinko je poznal Bidovca Ferda in mu je bilo 15 let, ko so v Bazovici streljali v hrbet 4 mlade in jeklene protifašistične borece. Ta dogodek je bil za Pinka težak udarec. V svojem delu in v svoji borbi je postal še resnejši, in še neizprosnejši. Izbral si je končno pot krvave borbe proti fašističnim izkoriščevalcem. Poglobil se je temeljito v študij narodnega vprašanja na Primorskem. Po 1. 1934, se je seznanil s sporazumom med KPI, KPI in KPA, ki pravi, da se bodo vse tri partije zavzele in borile za združitev slovenskega naroda v okviru samostojne in demokratične republike. Mladi Pinko je moral zatem v emigracijo, kjer pa je še podrobneje proučil načela LF, ki se v tem času pojavlja pod vodstvom KP kot edina sila, ki lahko zavira pohod fašizma in z njim tudi obračuna. Vrnivši se iz emigracije se je po dovršeni vojaški službi lotil dela z vso vnemo. Okrog sebe je zbiral najbolj borbene ljudi, iz katerih je raslo močno gibanje LF. Temu gibanju je dal organizacijske temelje in program. Glavne točke tega programa so bile: 1. LF v Trstu in na Primorskem se mora boriti z vso odločnostjo za osvoboditev vseh Slovencev izpod fašističnega jarma in izvesti odcepitev Trsta in Primorske od Italije. 2. Doseči je treba združitev vseh naprednih sil delovnega ljudstva. 3. Slovenske delovne množice se morajo združiti in boriti skupaj z italijanskim proletariatom. 4. Za dosego borbene enotnosti delovnih množic je treba izvesti najširšo propagando. 5. Ne bomo zanimali italijanskim Trsta, toda zaradi svoje posebne lege mora nujno pripadati slovenskemu ozemlju, kjer bo uživalo italijansko ljudstvo najširšo samostojnost.

Na važni zgodovinski prelomnici je nastopil Pinko Tomažič z jasnim revolucionarnim programom. Kjer je končal Pinko, so nadaljevali preživeli aktivisti OF ter prekaljeni komunisti. Ob kapitulaciji italijanske vojske leta 1943 so zrasle nove partizanske brigade, zrasle so divizije in zrastle je na Primorskem tudi korpus. Pinkova revolucionarna dejavnost je rodila obilne sadove. Ob obletnici njegove mučeniške smrti lahko zopet ugotovljamo, da Slovenci še nimajo povsod zaželeno svobodo, da pa imajo v veliki večini svojo ljudsko oblast in uspešno gradijo socializem. V Trstu in še drugje onstran krivičnih meja bi bilo danes precej drugače, če ne bi bili kominformisti izdali svetlih načel revolucionarne borbe.

Ljudje so se vrstili pred volišči, ker so hoteli čimprej opraviti svojo dolžnost

Jasen odgovor

V nedeljo 10. decembra 1950 so bile tretje redne volitve SIAU v našem okrožju. Stevilo udeležencev in rezultati teh volitev najbolj prepričljivo govore o uspehih, ki smo jih dosegli od zadnjih volitev od danes na političnem področju naše dejavnosti. To je pri utrjevanju bratstva med Slovenci, Italijani in Hrvati in okrepitvi fronte vseh delovnih ljudi našega okrožja v borbi za izgradnjo socializma.

Spekulacija italijanskih šovinističnih krogov in strupenih kominformističnih razgrajalcev, ki so preko svojih agentov pri nas brenkali na občutljivost strune nacionalnega čustva, da bi poštene ljudi zavajali proč od njihovih lastnih interesov, je doživela popolno kapitulacijo. Računali so na navivnost naših ljudi, morda v nadi, da je danes politična zvestost delovnega ljudstva italijanske narodnosti taka, kot so si jo predstavljali fašistični veljaki iz pretekle dobe. Toda ljudske množice Istrskega okrožja so dale v nedeljo skoraj presenetljiv odgovor, s katerim so dokazale ne le svojo politično zrelost, temveč tudi čvrsto voljo, da hočejo odločno korakati naprej po poti svobode in bratstva v socializmu.

Dejstvo, da se je zasvetilo tudi v glavah tistih, ki so še do nedavnega stali ob strani, ker so nasledili strupeni sovražnikovi propagandi, je najbolj prepričljiv dokaz, da smo ubrali pravilno pot, pot mirnega sožitja med tukaj živječimi narodi, pot dosledne borbe za boljšo bodočnost in zmago nad reakcionarnimi silami, ki bi nas hotele potegniti nazaj v mračno, grenko dobo suženjstva.

Prva naloga organizacije SIAU je, da posveča zlasti novim članom potrebno pozornost, da jih pritegne v aktivno sodelovanje pri utrjevanju ljudske oblasti, da jih s primernim političnim delom dvigne na višino starih, preizkušenih borcev. Zavedati se moramo, da so na naši poti še težke naloge, katere bomo premagali le, ako bo naša fronta čvrsta in enotna.

Zadnje orodje italijanskega treditizma ZLOGLASNI CLN se spreminja v staro šaro

V nedeljo so se zgrnile ljudske množice v Kopršini in Bujsčini in oddale svoj glas organizaciji, ki vsebuje vse mnogostranske težnje tukajšnjih narodov. Prihitele so zgodaj, napolnile ceste in volišča, tako da je izgledalo povsod kakor ob največjih prilikah. Godba je igrala borbene pesmi, ki so se tako prikupile našemu ljudstvu, kar je še bolj dvigalo veselo razpoloženje. Delavci in kmetje, žene in dekleta, nameščenci, ribiči, mornarji, staro in mlado, prišli so vsi, nihče ni hotel ostati doma, nihče se izneviriti klicu sloge in napredka.

Nič čudnega, če se je zaradi tega CLNske družbe v Trstu polotila toliko večja žalost. V istem turbnem razpoloženju jim v prav kratkem razmahu slede kominformisti. Sicer ne vemo v čem bi morali ob volilnem uspehu SIAU videti uveljavljanje slovanstva, pred katerim jih je pri CLN očividno zelo strah, vsaj kakor se da sklepati po njegovih tožbah, ko pa je v tej organizaciji tako malo mesta za kakršnekoli šovinistične poudige, gotovo pa je, da je ljudstvo hotelo dati poudarka, da noče več nasledati varljivim vabam naše sosesčine, ki jih z lažmi ščuva do vsega

kar je napredno in slovensko in ki vidi v reakcionarni Italiji začetek in konec vsega dobrega, le da bi razni begunci, ki so zatajili svojo domovino z večjim hrupom zahtevali nekaj kar ni njihovo in kar so poleg tega že davno izgubili. Podoba pa je, da so že sami izgubili vero v dosego teh daljnih ciljev, kakor kažejo njihove tožbe nad Rimom, češ da se tam nekaj pogajajo z vzhodno sosedo, dočim pri CLN kakor vse kaže, niso za nobeno spravo, marveč za udariti. Kako si pa to predstavljajo, tega nihče od teh modrijanov še ni povedal. Tudi njihova iznajdljivost in domišljija pešata in tako so se ves čas volivne agitacije prav slabo izkazali. Med vsemi žrtvami volivnega terorja in mučeniški, ki so jih tako vprek opevali, so stvarno našli končno le enega priprtega, kar dela prav slabo čast njihovim novinarskim in obveščevalnim sposobnostim. Toda odgovor dobimo kmalu. CLN je izdal navlog, da gre vse voliti in ljudstvo ga je tako poslušalo na mah, da ni ostalo niti eden doma. Tako je pravzaprav nedeljska zmaga, zmaga CLN in nova osnova za dokazovanje mogočnega upliva, ki ga ima na našem ozemlju.

Toda čas gre mimo komedijantov

in val novega življenja je odnesel ne le vso staro ropotarnico člaškega cirkusa s svojimi direktorji na čelu, marveč tudi še spomin na nje. Danes se čutijo osamel in nerazumevan: celo pri svojih pajdaših in učiteljih v Rimu, za katere so računali, da jim bodo ostali ob strani v burji in viharju. Tudi za te začenjajo postajati žalostni ostanki neke dobe, ki je zašla, odvisna ovira, ki leži na poti ureditvi odnošajev med dvema sosedoma, ki imata oba interese na tem, da živita v mirnih odnošajih. Zato ni čuda, če so vsem odveč, tako da se včerašnja tovarišija gleda dar in vanj kot na nepotrebno breme, ki bi se ga bilo dobro kolikor mogoče hitro otresti. Počasi se bo posvetilo tudi v njih bednih možganih, da bi bilo najboljšje če se poberejo in začenejo stran svoje stare lajne o veličini svojega imperija, ki ga nikdar ni bilo, o sanjah ko so tlačili in izkoriščali slovenski živelj a so se jim kaj hitro spremenile v moro in da se lotijo kakega koristnejšega dela kot vezanja otrobov po šovinističnem tržaškem časopisju, ki ne najde nikjer odmora.

Prepričani smo, da jih bo čas v kratkem prisilil k temu.

Vsi člani SIAU so volili V JUTRANJIH URAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

V Šmarjah

Tudi Šmarje in okoliške vasi so bile 10. decembra praznično razpoložene. Ze rano so ljudje stopali pred volišča kljub slabemu vremenu. Hoteli so dati svoj glas in izreči zaupanje najboljšim. Starci so se tudi v Šmarjah pokazali. Na Fjerogi je prvi volil ob 6.30 Peroša Anton, ki je rekel, da da svoj glas Ljudski fronti in naši ljudski oblasti. Tudi v Šmarjah je 81-letna Lazar Marija volila med prvimi in s tresočim glasom povedala, da hoče biti prva, kakor je bila pri aprilskih volitvah.

Ob tri četrt na devet so v Pomjanu volili stooštoto. Ob devetih in deset so tudi na Fjerogi zaprli volišče. Na drugih bazah so se volitve končale opoldne s takimi procenti:

Šmarje 99 %, Sergače 98 %, Grintovec 100 %, Gažon pa 97 %.

Tako je v šmarnem sektorju volilo 1300 članov SIAU svoje odbore, kar predstavlja 99 odstotkov vseh volilnih upravičencev.

V Kortah

V Kortah ne pomnijo tako lepega dne, kakor je bil dan volitev. Vsa vas se je zbudila že ob pol petih, čeprav so zvečer sklenili na sestanku, da bodo prišli volit ob šestih. Fantje so že ob štirih ukali po vasi in budili ljudi. Čeprav so imeli v kortske bazi razmeroma veliko volivcev, so volili četrta na deveto že vsi. Niti eden ni izostal. Stoodstoten uspeh jih je tako navdušil, da niso hoteli zapustiti volišča. Tako razpoloženje pa ni bilo samo v Kortah, ampak tudi po drugih naseljih okoli Kort, ki spadajo pod bazo SIAU Korte.

V Kortah je prišel prvi na volišče zidar Barba Luka in po domače rekel: »Nisem prišel morda zato, ker so me fantje zbudili z ukanjem in streljanjem, ampak zato, ker čutim in vidim, kaj smo ustvarili pod ljudsko oblastjo in kaj nam je dala fašistična vladavina. Volil bom naše ljudi — SIAU!«

Ce so bile Korte do sedaj malce v nejednoličnosti, so postale te dni spet enotne. Kortežani pravijo: »Zdaj bomo delali še z večjim zaletom, ker smo se združili.«

Kako smo volili v Smedeli

Tema je še bila, ko so po visokem in poljzskem blatu gazili v nedeljo volivci SIAU s svetilkami v roki in hiteli na volišče. Pred obema voliščema v Smedeli in Giusterni so se zbrali volivci. Po hribu je pela harmonika in vabila ljudi iz toplih postelj, da izvršijo svojo dolžnost.

Volitve so potekale mirno in v redu. Na voliščih so bili vsi razgibani. Pred 7. uro je že glasovalo nad 40 % volivcev in med temi neka 70-letna starka. Vsako uro so hiteli kurirji v Koper s poročili o poteku volitev. Ob 10. uri je glasovalo že nad 80 odstotkov volivcev, ob 11. uri 95 %, ob 13.30 pa že stooštoto.

Volivci obeh baz so pokazali odlično voljo stati na braniku pridobitve osvobodilne borbe.

Ta odlični nastop članov je tako vplival na nasprotnike, da so na dan samih volitev prosili za sprejem v članstvo. Odgovor so dobili tak, kakršnega so zaslužili.

V Marezigah

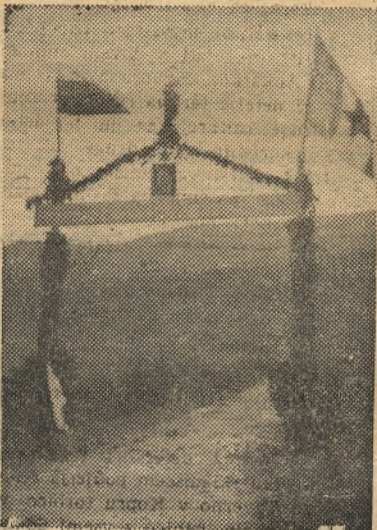
Marezgani so bili v nedeljo tako nestrpni, da niso mogli dočakati v postelji belega dne. Ze ob peti uri so se pojavile prve luči, ki so s svojimi sijem preganjale temo tega jesenskega jutra. Ze ob šestih so bili vsi ljudje

šest članov SIAU in so z očetom na čelu prvi v tej vasi opravili svojo dolžnost. Rojčani pa so že pred 7. uro prikorkali ob zvokih harmonike na volitve v Babiče.

Do 9. ure pa so vse volivne enote v Marezigah končale z volitvami.

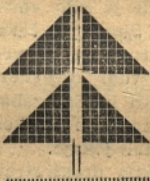

Volivne komisije so imele dovolj dela od začetka pa do zaključka volitev

Na čast volitev so člani SIAU povsod postavili slavočke

pokonci. V vasi Krmci je zaigrala domača godba in po cestah je vrvelo ljudi, ki so hiteli na volitve. V vasi Krmci so končali z volitvami ob 7. stooštoto. Lep zgled je dala desetčlanska družina Josipa Krmaca, ki ima hčani v Ankaranu skupno prireditev,

O pripravi za Novoletno jelko smo v zadnji številki našega lista že pisali. Rekli smo, da je odvisno le od prebivalstva vasi in mest, kako bo pripravljen praznik Novoletne jelke za naše najmlajše. Cim več bodo ljudje sami prispevali, tem bogatejša bodo darila, čim boljše bodo pripravili kulturni program za ta dan, tem bolj bodo otroci veseli, tem bolj jim bo ostal praznik v spominu.

V zadnjem članku smo omenili le nekaj vasi in mest in povedali kako se pripravljajo na jelko. Danes bomo govorili o nekaterih drugih.

V Kortah se pripravljajo na lepo kulturno prireditev, ki jo bodo priredili za Novo leto. Do sedaj so že imeli eno kulturno prireditev in ples; prispevki gredo v prid otroškega praznika.

Prav tako so imeli Slovenci in Italijanci v Ankaranu skupno prireditev,

Prednost imajo potniki iz oddaljenih krajev

Večkrat smo že povedali, kakšne ne odnosi se dogajajo na k prski avtobusni postaji. Nekatere stvari so se izboljšale, nekatere pa so ostale kot prej. Prerivanja in celo pretepanja je še veliko. O prepiranju niti ne govorimo. Človek se trudi na postaji in na kamionu bolj, kot da bi tri ure delal, godijo pa se tudi nepravilnosti in druge nepravilne stvari. Marsikak invalid je ostal, ker ga niso hoteli priznati za invalida. Ce kak bolnik kaže včasih zdravniško sričevalo, mu odgovorijo, da so tudi oni bolni. Mladí se ne znajo umakniti starejšemu, kar je zelo grda navada današnje mladine. Sprevozniki so včasih nepravilni in ljudsko nedisiplinirani. Največ takih nerednosti se dogaja pri potnikih, ki potujejo s kamionom Koper—Nova vas. Omenili bi samo eno stvar. Prednost imajo ljudje iz oddaljenih krajev; v tem primeru Puče, Nova vas, Kerkavče, Sv. Peter, Koštabona in Šmarje. Toda včasih se natrpa kamion »službeno« potujočimi za Križišče, Gažon in Sergače, stari ljudje iz Puče ostanejo v Konru in morajo cele tri ure hoditi. Medtem ko gre kamion iz Šmarji dalje skoraj prazen. Uro pozneje gre kamion iz Konra, ki je včasih skoraj prazen do Ferna.

Ali ne bi bilo dobro urediti, da t. potniki iz bližnjih vasi počakali ta kamion in dali v prvem mestu onim iz Puče itd. Stvar bi bila rešena. Ce pa gredo četrta na osmo do Ferna

ljudje, ki prihajajo iz Trsta, je stvar sprevoznika in narednika postaje, da uredijo, da gredo prej službeno potujoči in šele potem taki, ki nimajo oravka z vsakdanjim delom v naši coni.

Ne smemo pa prezreti, da pridejo v Koper ljudje iz naših vasi, katerim se godi krivica pri prevozu. Oni pridejo tudi v poštev za potovanje, ker ne prihajajo na izlet, ampak po njihovih opravkih.

Akcije proti delfinom

Zdne čase se ob naši obali pogostoma pojavljajo delfini, to so tiste ribe, ki ovirajo ribolov s tem, da trgajo mreže, predysem veliko škodijo našemu ribolovu, ko se pojavljajo v velikem številu. Naši ribiči morajo biti zelo oprezní, če naletijo na veliko krdelo. Nevarno je, da jim prevrnejo barko. Da bi jih pregnali, je luško zastopništvo pri Vojni upravi prosilo za dovoljenje, da bi preplasilí te živali. Voja uprava ni odločila te prošnje in akcija na delfine se je že začela. Kakor kaže so imeli pri tem zaščitniki že prvi dan akcije velike uspehe. Upamo, da bo naš ribolov kmalu spet neoviran in naši ribiči bodo prav tako zadovoljni, ker bodo nemoteno lahko več nalovili. Zaščitniki pa bodo dali vse moči, da delfine čim prej preplasijo ter snodijo v druge kraje.

Pohitimo s pripravami za otroški praznik

za novoletno jelko

na kateri so pobirali prispevke za obdaritev. Tako prireditev bodo imeli tudi jutri in na dan Novoletne jelke.

Zene v Pučah so 350 ur udarniško šivale obleke za otroke v otroškem vrtcu. Nadalje so prebivalci iz Puče podarili otrokom za potice in kolačke 36 kg bele moke, 5 kg masti, 5 kg sladkorja, 25 litrov vina in nekaj jaje. Poleg tega so še prispevali skupaj 400. din. Prav lep vzgled je dala lovska družina iz Šmarji, ki je organizirala do sedaj že trikrat skurni lov, katerega dobiček je namenjen Novoletni jelki.

Tudi v Sv. Antonu nekaj pripravljajo. Ne vemo, koliko tuda s'šali smo, da so nabrali že nekaj bele moke, jaje, vina in masti za pripravo slaščic. V nedeljo so imeli ples, katerega dobiček so dali za Novolet-

no jelko. Ples so imeli tudi v Marezigah in Čežarjih v isti namen.

Zelo živahne priprave so še v drugih vaseh in mestih našega okraja. Nabirane akcije so skoraj povsod. Kortežani so napovedali tekmovalje Malijčanom, Gažonci Šmarčam, Skocjan bo tekmoval s Santoma, Padna z Novo vasjo itd. Tudi v Portorožu, Strunjanu že nekaj pripravljajo; na mnogih krajih v Izoli žene šivajo igračke. V zadnjem članku smo Babiče pohvalili. Zdaj vse kaže, da so malce zaspali. Treba bo snet začeti in pripraviti lepo kulturno prireditev, igračke, saj so tudi v Babičih šivale.

Tudi iz Vangarela, Kampela, Semedele, Skoflj, Tinjana, Boršta in Pomja a naj sporočijo, če kaj delajo; če ne, pa niso začeli, naj pogumno začno delati, za čim boljšo pripravo No oetne jelke v našem okraju.

Tekmovanje na čast ustanovnega kongresa Enotnih razrednih sindikatov

Ni še odjeknil odmev zadnjega dvomesečnega tekmovanja na čast volitev odbora SIAU, ko se sindikalne organizacije zopet pripravljajo na drugo veliko tekmovanje za počastitev ustanovnega kongresa Zveze enotnih razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja. Ta kongres, ki bo začel z delom 17. januarja 1951., ni pomemben za tržaški delavski razred samo zaradi tega, ker ga bo znova združil v enotno borbo proti imperialističnem težnjam za dosego najosnovnejših pravic, temveč tudi zato, ker bo prvi kongres izven meja tiste države, socialistične Jugoslavije, ki je dosledna v vsakršni borbi za ohranitev miru in za pravice delavskega razreda vsega sveta. Prav ta kongres, na katerem bodo sodelovali tudi naši delegati, bo dokazal vsem našim sovražnikom, tina Semili Juraga in Slavec ter njihovim pajdašem, kako dosledna je politika naših sindikatov za zmago resničnega socializma in za strogoglavljenje izkoriščevalnega režima.

Medtem ko se delavski razred onstran demarkacijske črte bori za najosnovnejše pravice, delovno ljudstvo našega okrožja se bori za večjo storilnost, za izgradnjo socializma, za blagostanje. V dvomesečnem tekmovanju na čast volitev SIAU so delovni kolektivi iz vseh naših podjetij tekmovali za večjo storilnost in dosegli zadovoljive uspehe. Tri brigade zidar-

evnih kolektivov in sindikalnih podružnic si delavci narovedujejo tekmovanje, sprejemajo obveze in razpravljajo o tekmovalnih točkah. Tako so razpravljali na sindikalnih sestankih v tovarni ARRIGONI in AMPELEA ter v biranskih ladjedelnicah o sledeh tekmovalnih točkah:

1. o pravočasni izpolnitvi letnega plana proizvodnje,

2. o medskupinskem in med brigadnem tekmovanju ter o obvezah posameznega člana, o efektu opravljenih ur ter o normah,

3. o nadaljnjem izboljševanju, odnosno izvajanju tekmovanja za večjo storilnost, o brigadnem načinu tega tekmovanja, o izboljšanju delovne discipline,

4. o volitvah članov sindikata in o plačanju članarine ter o izboljšanju organizacijskega dela sindikalnih podružnic,

5. o ideološki in politični vzgoji članstva, za kar bodo ustanovili agitacijske aktivne, imeli več študijskih sestankov, politične ure in čitalne krožke, o odpravi nepravilnosti med člani sindikata, o težavah za dvig splošne kulturne ravni delavstva, o ustanavljanju različnih sekcij ter športnih in zabavnih sekcij v okviru sind. podružnic.

Tako so na sindikalnih skupnih in vsilbenih tiskovnih ustanov sprejeli obvezo, da bodo do kon-

ca do konca leta 1950 vsak najmanj po 10 prostovoljnih ur. Nekatere člani pa so se obvezali, da bodo celo 20 prostovoljnih ur dali pri neopravljeni stavbe. Sindikalna podružnica tiska pa je že izdala tudi svoje delegate za kongres in mestno konferenco.

Če zdaj vse to dobro pretesemo, ne smemo prezreti napak, ki bi nam utegnile kodvati pri v junju predkoneznem tekmovanju. V predvolitvenem tekmovanju za počastitev volitev SIAU je naš okraj, zlasti sindikalna organizacija v marsičem ostajala za bujskim okrajem. Vendar ne smemo tega pripisati posameznim sindikalnim organizacijam, odnosno podružnicam, ampak di ektno okrajnemu odboru sindikatov. Mi vemo, da so v bujskem okraju za počastitev tekmovanja organizirali poleg tedna za večjo storilnost tudi teden za ideološko in politično vzgojo članstva ter teden za organizacijsko okrepitev sindikalnih organizacij in delovnih kolektivov. V teh dveh tednih so sindikalne podružnice bujskega okraja dosegle znatne uspehe. Zakaj bi jih ne dosegli tudi mi, ko so nam dani vsi pogoji za organiziranje takih tednov in akcij. Naj bo treba te napake odpraviti. In kako jih bomo odpravili, je od vsem odvisno od okrajnega vodstva, ki mora skrbeti za ideološko in politično vzgojo delavstva več, več. Z odpravo vseh škodljivih napak ne bo samo naše delo uspešnejše, temveč bomo tako dajali tudi našim sovražnikom huđe udarce v njih lažnivi propagandi proti ljudstvu našega okrožja in naši socialistični izgradnji.

PRED ZAKLJUČKOM PLANSKEGA LETA

Borba za izpolnitev plana investicij

Vse leto so posvečali sovražniki istrskega ljudstva »pozornost« enoletnemu planu Istrskega okrožja. Seveda preko raznih klevet navadno niso prišli, le Diego De Castro je lani ob priliki administrativnih volitev vsaj navidezno skušal zapustiti to, po italijanskih šovinistih in kominformistih že tako zmučeno prakso in se spustiti v dokazovanje »absurdnosti« našega enoletnega načrta.

Se nekaj tednov in doba našega enoletnega plana bo zaključena. Pregledali bomo rezultate enoletnega plana dela pri izgradnji socializma in bomo lahko ugotovili, da smo izpolnili naš plan na vseh glavnih delovnih področjih, marsikje pa bodo plani celo prekorčili. Kjer pa plana niso bogo dosegli, bo to po krivdi činitelejev, ki so bili izven naših moči. Predvsem naj navedemo veliko sušo, ki je povzročila našemu poljedelstvu veliko škodo. Preče vprašanje pa je tudi pomanjkanje delovne sile. Priznati moramo, da nismo uspeli stoodstotno mobilizirati strokovne sile, ki nam bi bila potrebna za izpolnitev našega plana investicij in da smo našli na tem področju na številne primere nediscipliniranosti, kar ima kot posledico seveda slabše rezultate na nekaterih gradbiščih.

Ko pregledujemo naše uspehe in težave, s katerimi smo se morali boriti v našem prvem planskem letu, moramo poudariti, da je bil naš prvi plan postavljen visoko. V poštev smo vzeli našo največjo zmogljivost, zadali smo si visoke naloge.

Dosegli smo uspehe z mobilizacijo nove delovne sile za naše gospodarstvo. Plan Istrskega okrožja za gospodarsko leto 1950 z dne 16. I. -4)5, II. odstavek, prvi stavek predvideva, da bomo letos na novo zaposlili v vseh produkcijskih panogah 1.500 delavcev. To plansko nalogo smo izpolnili, saj je naše gospodarstvo na novo zaposlilo v vseh produkcijskih panogah celo 2.312 delavcev. Imeli pa smo velike težave s strokovno delovno silo in smo njeno pomanjkanje zlasti živo čutili tako na naših gradiliščih kakor tudi na vseh sektorjih našega gospodarstva.

Ko bomo pregledovali zaključne rezultate našega enoletnega planskega dela, bomo povsod opazili, da je pri vsem našem delu imelo veliko vpliva dejstvo, da je bil to naš prvi enoletni plan. Pred enim letom nismo imeli še prav nikakih izkušenj o planskem gospodarstvu. Vse izkušnje smo si morali pridobiti z delom. Tudi naš sistem dela ni bil včasih najboljši. V teku del pa smo popravljali napake.

Toda v borbi s težavami, ki niso bile majhne, smo dosegli uspehe, da bomo uspešno zaključili naš enoletni plan, ki je prva etapa v veliki borbi, da se bo naše ljudstvo po vaseh in mestih dvignilo iz gospodarske, zlasti pa kulturne zaostalosti, ki je posledica dolgotrajnega zastajevanja teh predelov in naših ljudi.

Danes bomo govorili o izpolnitvi plana investicij do 30. septembra, to je do konca III. četrtletja planskega leta. V izpolnjevanju letošnjega enoletnega plana smo začeli dela na 212 gradiliščih. Na nekaterih gre vrednost objektov, ki jih gradimo, v desetine milijonov. Uspeli smo zaposliti na pod-

ročju investicij 1.852 delavcev. Omeniti moramo, da je igralo veliko vlogo izostajanje in nedisciplinirano prihajanje na delo, kar nanese izgubo nad 20 odstotkov časa. To se je občutno pokazalo pri delu. Poleg tega je produktivnost naših delavcev precej pod produktivnostjo jugoslovanskih delavcev, katero so vzeli naši planerji za osnovo. Te pomanjkljivosti smo v precejšnji meri nadoknadili s pomočjo Jugoslovanske armade, ki nam je poslala na pomoč na stotine vojakov, ki so se odlikovali z visoko produktivnostjo. Toda vseeno je naša razlika med izpolnitvijo finančnega plana v investicijah, ki bo do konca leta izpolnjen, in med delom, ki je izvršeno na terenu. Z drugimi besedami, izdali smo vsoto denarja, toda za to vsoto ni bilo napravljeno toliko, kakor je bilo planirano in to prav iz vzrokov, ki smo jih navedli. To pa ne velja za vsa gradilišča.

Sedaj pa nekaj konkretnih podatkov o izpolnitvi plana na področju investicij do 30. septembra 1950. (Te številke so seveda že zdavnaj prekoračene, nekateri objekti so bili že prejšnji mesec izgotovljeni.)

Vinska klet v Kopru je bila do 30. septembra izgotovljena 80 %, hotel v Kopru 77 %, garaža »Adria« 64 %, ribarnica v Kopru 68 %, slovensko-italijanska ljudska šola v Kopru 86 odstotkov, avtobusna postaja v Kopru 100 %, obnova stanovanjskih hiš v Piranu (v vrednosti 5 milijonov dinarjev) 95 %, cesta Izola-Bare 83 %, zadrugi dom v Marezigah je bil izgotovljen 75 %, v Vanganelu 55 %, v Smarjah 100 %, v Lekanih 63 %, v Kortak 43 %, v Bertokih 63 %, v

Kortah 43 %, v Skofijah 40 %, v Bertokih 40 %, pri Sv. Antonu 35 %, v Čežarjih 38 %. Gimnazija v Bujah je bila izgotovljena do 30. septembra 94 %, šola pri Sv. Ivanu 80 %, vinska klet v Umagu 77 %, melioracije v dolini Mirne (v kolikor so bile planirane za letoš) 80 %, obnova stanovanjskih hiš v Bujah 98 %, kanal Petrovia-Umag 80 %, gradnja 15 vodovodnih cistern 77 %, mizarska delavnica v Bujah 57 %, zadrugi dom v Bujah 95 %, zadrugi dom v Novi vasi 46 %, v Marušičah pa 65 %.

Prihodnjič bomo govorili o drugih gospodarskih sektorjih. Povsod bomo videli, da je borba našega ljudstva za izpolnitev enoletnega plana imela lepe uspehe. To borbo pa moramo prav pred koncem leta še povečati, zlasti na tistih sektorjih, kjer so dosednji rezultati nekoliko slabši.

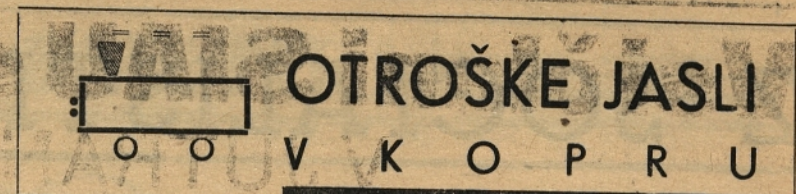
Zakaj imajo zadružne krave več mleka kot one zasebnikov

Razgovarjal sem se pred kratkim s tovarišem Pribcem iz Smarij, ki mi je zagotavljal, da kar ima kmečka obdelovalna zadruga svoje posestvo v Ankaranu, imajo njih krave več mleka kakor prej, odnosno več kakor one, ki stoje po hlevih nečlanov.

Zakaj, mi ni znal povedati. Bil sem radoveden in sem iskal ljudi, ki bi mi to pojasnili.

Naključje mi je pomagalo. Našel sem kmetijskega strokovnjaka in kmetika, ki te stvari več let raziskujeta.

Razložila sta mi stvar takole: Zemlja, ki je bila nekaj podvodni morski teren, vsebuje jod in rastline, ki rastejo na tem zemljišču, srkajo ta jod iz zemlje. Rastline na tem zemljišču srkajo jod iz zemlje. Najbolje

V veliki stavbi v eno izmed glavnih koprskih ulic pride vsak dan, v zgodnjih jutranjih urah, okrog petdeset mater, delavk, nameščenk, s svojimi malčki v naročju, ki jih predajo v roke sestram in negovalkam. Iz te stavbe odhajajo matere na svoje delo mirne in prepričane, da so svoje otroke predale v prave roke, kjer bodo imeli vso potrebno nego, kakršno jo nudijo one same.

Otroci imajo v jasli red, kar je osnovno in neobhodno potrebno za pravilno telesno in duševno vzgojo. Če pridete v jaslice nekoliko po 11. uri, ko so otroci že pokosili in ko že spijo, vas bo iznenadilo, kako hitro utihne krik nekotnih otroških glasov, kako se otroci na lepih belih

posteljicah umirajo, že izmučeni od vseh iger. Brez nikakršnega hrpa in joka, kakor pri otrocih, pod blagimi in vestnimi rokami vzgojiteljic, se zaključujejo priprave za dnevni počitek, kakor bi to bila skupina odraslih ljudi.

Dnevni red iger, negovanja, hranjenja in počitka začne tedaj ko vzgojiteljica prevzame otroka iz materinega naročja. Vzgojiteljica preda najprej otroka sestri, ki otroka najprej preobleče, a ta ga po tem preda drugi, ki ga okopa. Ko je otrok okopan, ga sestra obleče v jasliško obleko. V polnem sijaju svetlih belih posteljic, spijo otroci ali se igrajo s svojimi milimi glasovi. Zdravi, siti in čisti otroci, nimajo kaj vriskati in jokati. Zraven posteljice ogleduje otroke vzgojiteljica, ki pazljivo gleda vsak gib svojih malih dojenčkov in ne rudi, da bi kdo vznemiril njihovo mir in vedrino. Najboljše so Manja Černović, upravnica in medicinska sestra.

Vzgojiteljice, ki delajo z otroci do treh let, imajo znanje izkušnje z osnovnim začetjem vzgoje majhnih otrok. Med njimi so se izkazala s požrtvovalnim delom Pavla Bertok, Bruna Kavalič, Rozalija Kozlančič, Vinentin Olga, Brida.

Hrana otrok v jasli (od enega meseca do treh let) je odlična. Vse kar je pripisal zdravnik, kar je potrebno za pravilno rast in vzgojo otrok, dobijo ti otroci v dovoljni količini. Dojenčke naj prej hranijo matere, toda če je potrebno, dobiva dojenček mleko iz kuhinje otroških jasli, v kateri se dnevno kuha okoli 45 obrokov. V jaslicah kuhajo tudi drugo vitaminsko hrano, ki je potrebna dojenčku poleg ostale hrane.

Matere prinesejo otroke ob 7. uri, tako da se v teku dneva za njih prehrano sploh ne zmenijo.

O vsakem otroku vodijo v jaslicah dnevno kontrolo na kartoteki, v katero prenesejo vse, kar je v zvezi z zdravstvenim stanjem otroka. Vsak dan pregleduje otroke medicinska sestra, a vsake srede pa dr. Salamon, ki vestno opravlja svojo zdravniško dolžnost.

Pohvaliti je treba tudi brigo in ljubezen vzgojiteljic, ki jo pokazujejo pri vzgoji otrok. Pri tem pa stremiti, da stalno izboljšujejo svoje znanje.

RAZGLAS

Tovarišica Vascotto Candida iz Izole je izgubila pred 4 meseci osebno izkaznico in ker se je do danes še ni našla, jo razglašajo za neveljavno.

ZGUBILA JE

Gospodinja Apolonija Ana iz Prad št. 69 je dne 2. decembra tega leta zgubila pred skladiščem podjetja »Gorivo« za Taveno v Kopru torbico, v kateri je imela listinico z vsemi dokumenti in vsoto denarja. Poštenega najditelja naprošamo, da najdeno vrne na uredništvo našega lista ali na njen naslov.

Na nepošten način sta hotela priti do mastnega zaslužka

Turk Julij, 22 let star mladenič iz Sv. Antona in Marancina Roman iz Gunjačev — Truske, sta septembra meseca t. l. kupila v Hrvojah pri posestniku Savron Ivanu eno telico v težini 180 kg in jo naslednjo noč pretihotapila v cono A.

Turk Julij je tudi 19. oktobra t. l. v večernih urah skušal vtihotapiti preko demarkacijske črte v cono A 12.000 jugoslovanskih cigaret.

Obtoženi Turk Julij po izjavi njegovega soobtoženca Marancina Romana, je dobro poznal vse stranske poti, ki peljejo do in preko demarkacijske črte, iz čemer se lahko sklepa da je Turk Julij že večkrat hotel. Iz navedenega lahko trdimo, da je Turk Julij že izvežban tihotapec. Nadalje je dokazano, da je bil že kaznovan na 25 dni odvzema prostosti, ker je letošnjega maja hotel ilegalno prekorčiti demarkacijsko črto.

Oba obtoženca sta izvršila gospodarske sabotaže in bosta morala zaradi tega polagati svoje račune pred okrajnim ljudskim sodiščem za kar bosta kaznovana več mesecev prisilnega dela.

Kaznovan zaradi tatvine

Te dni je sedel na zatožni klopi pred okrajnim sodiščem v Kopru Furlanič Emilj iz Ankarana, delavec pri »Edilitu«.

Obtoženi Furlanič Emilj je 26. oktobra ukradel Kodeli Nikolaju iz kovčega zapestno uro v vrednosti 3.000 din. Nadalje je 1. septembra t. l. ukradel pred gostilno pri Sv. Jerneju Delgiustu Ivanu moško dvokolo vredno 12.000 din.

Obtoženi Furlanič Emilj je vse navedeno in bil zaradi prilastitve tujih predmetov kaznovan na 6 mesecev prisilnega dela z odvzedom prostosti, povrnitev storitve kode in na plačilo sodnijskih stroškov.

IZ ŠKOCIJANA

Po Tednu slovenske kulture

Teden slovenske kulture je bil prvi te vrste v zgodovini. Praznovali pa ga nismo tako, kakor bi bilo treba. V tem tednu bi morali število naročnikov na časopise podvojiti. Kjer ni čitalnic, jih bi morali ustanoviti, v že obstoječih pa število knjig pomnožiti. Vaška mladina naj bi redno obiskovala te čitalnice in tako dobila stik s knjigo.

Se kot šoloobvezni otroci smo imeli

Natečaj

Zdravstvena delegacija pri Okrožnem ljudskem odboru izdaja konkurz v katerem pravi, da dobi dvajset mladink od 18. do 25. leta starosti mesto bolničarske službe in zato poziva mladinke, naj se prijavijo za bolničarski tečaj v Izoli.

v Sloveniji po osnovnih šolah svojo knjižnico. Zraven šolskih knjig smo čitali pravljice in tako dobili zanimanje za samo izobrazbo.

Pri nas je vse to drugače. Komaj odloži mladina šolske knjige, gre svojo pot, ne meneč se za nadaljnjo izobrazbo. Čitanje časopisja ali dobre knjige se nam zdi brez pomena. To se prenaša že iz roda v rod. Slovenske knjige so med fašistično okupacijo izginile. In le malokje so začeli s kupovanjem novih knjig.

Ne samo za čitanje, na splošno bo treba med mladino razviti več zanimanja za učenje in redno obiskovanje šole. Mladina je skoraj preveč prepuščena sama sebi. Marsikje vidimo, da otroci delavcev in majhnih kmetov zelo slabo obiskujejo šolo. Vse to je posledica preteklosti. Treba bo vse to odpraviti in mladino in odrasle spraviti na pot stalnega izobraževanja.

Ljudska univerza v Kopru - Predavanje o zgodovini Slovencev v Kopru

V četrtek zvečer je priredila ljudska univerza v Kopru v dvorani gledališča Ristori zanimivo predavanje o zgodovini Slovencev na Koprskem ozemlju. Predaval je tovariš Srečko Vilhar, predsednik Zgodovinskega društva. Obvestilo o predavanju je privabilo lepo število poslušalcev, med katerimi je bilo opaziti tudi precej mladine iz gimnazije in gospodarske šole. To pa ni nič čudnega; saj je želja po poznavanju krajevnih zgodovine v splošnem vedno večja, in ker ni zgodovina še obdelana v celotni knjigi ali razpravi, išče količkar zaveden človek, kje bo dobil odgovor na svoja vprašanja o preteklosti svojega rodu v tem najjužnejšem kotu svoje slovenske domovine. Ker še nimamo pravih začetkov zbrane pisane zgodovine, je razumljivo, da je bilo treba za tako predavanje mnogo časa, iskanja, zbiranja, sestavljanja, preučevanja in razmišljanja. Trud je bil obilo poplačan s tem, ker je tovariš Vilhar postavil temelje za nadaljnje

delo in tudi opozoril na pisane in nepisane vire, ki jih bodo morali upoštevati zgodovinarji vsakih krajev; torej ni samo podajal zgodovinska dejstva, ampak je tudi nakazal zgodovinske probleme, postavil načrt in omenil pripomočke za podrobnejše izgrajevanje obširnejše zgodovine.

Ko gledamo v preteklost življenja Slovencev na tem ozemlju, odkrijemo razne dobe in različne usode našega ljudstva. Težko je zgodovinsko dokazati, kdaj so se Slovenci naselili po istrski zemlji, vendar lahko domnevamo, da so prihajali od vzhoda kot drugi Slovani — v tistih časih, ko je bilo preseljevanje narodov še vedno važno dogajanje v zgodovini Evrope, to je med šestim in sedmim stoletjem. Sp

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Tekmovanje jugoslovanskih delavcev za izpolnitev letnega plana

Večje število delovnih kolektivov vseh gospodarskih panog je v Jugoslaviji izpolnilo letni plan. Med temi je največ kolektivov iz osnovnih gospodarskih panog — strojna industrija, gradnje, rudarstvo in proizvodnje nafte. Tako so na primer tovarne strojev izdelale letos za eno milijardo dinarjev vrednosti več proizvodov kot lani. V rudarstvu so dosegli velik uspeh z izpolnitvijo proizvodnega plana v rudnikih Zaječar, (mesec dni pred rokom), zatem premogovniki v Siverici in Dobroji Sreči, ki so izpolnili že letos svoj petletni plan. Tudi v industriji za predelavo nafte je nekoliko podjetij izpolnilo letni plan. Med temi je kolektiv čistilnice nafte v Bosanskem Brodu, ki bo do konca leta predelal še 25 % nafte, več kakor določa letni plan. Veliko število je tudi podjetij predelovalne in lokalne industrije, ki so izpolnili letni plan. V predelovalni industriji so se predvsem izkazale tovarne cigarete in nekatera podjetja prehranske industrije.

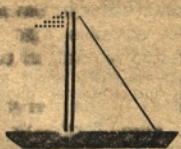
November je bil najznamenitejši mesec tekmovanja. Za praznik Republike je izpolnilo svoje letne plane na stotine delovnih kolektivov in je bilo tako proglašeno več tisoč udarnikov. Toda kmalu po tem se je začelo novo, prvomajsko tekmovanje. Prvi mesec tega tekmovanja je predvsem važen za podjetja, ki še niso

izpolnili letnih planov.

V nadaljnjem razvijanju tekmovanja za izpolnitev, odnosno presego letnega plana morajo delovnim kolektivom nuditi več pomoči delavski sveti, ozir. upravni odbori in sindikalne organizacije.

Zato poziva Glavni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije vse sindikalne organizacije v Jugoslaviji, da v zvezi s pripravami za letno skupščino mobilizirajo vse moči kolektivov za izpolnitev letnega plana. Sindikalne organizacije morajo pri tem več doprinesti le z boljšo organizacijo proizvodnje in tekmovanjem. Njih pomoč v borbi za letni plan naj se zrcali predvsem v zmanjšanju neupravičenih izostankov iz dela, ki se morajo v tem mesecu zmanjšati na minimum. Ta naloga je zlasti aktualna za sindikalne organizacije v rudnikih in gozdarskih podjetjih, kjer so izostanki od dela še vedno veliki.

V PIONIRSKI DELAVNICI V SLIVNICI PRI MARIBORU

V Sloveniji zajema pionirska organizacija večino osnovnošolskih otrok. Veselo je v pionirskih odredih. Ti so razdeljeni na različne sekcije in krožke, kakor v pevске in igralske krožke, krožke mladih tehnikov, vrtarjev, sadjarjev, šivilj, telovadcev, šahistov itd. Kakšno delo mladega pionirja najbolj zanima, v tisti krožek se pa vključi. Mladi tehniki delajo v lastnih delavnicah, opremljenih z orodjem, ki so ga deloma tudi sami napravili, ali pa so jim pri tem pomagali nekaj let starejši mladinci...

Zaspalo medlo zimsko sonce nas je spremljalo oni dan, ko smo obiskali pionirsko delavnico Vukovega odreda v Slivnici pri Mariboru.

Ko smo vstopili, nas je obdala prijetna toplota. V veliki peči je veselo brbotal ogenj. Pripevala mi je pesem žagice, pil in stružnic, med katere se je mešal razigran otroški smeh. Naš pogled je begnil po prostoru. Najprej se je ustavil na odredni zastavi, ki je stala zvita v kotu poleg slike heroja Vuka, ki je v lepem okviru visela na steni. Ob nasprotni steni je bila polica s knjigami, poleg pa radio. Okrog mize je sedelo nekaj

mladih šahistov, ki so bili tako zamišljeni v svoje partije, da nas niso niti opazili. Na majhni poliški je bila lepo izdelana maketa visečega mostu. Ob dolgih mizah, polnih najrazličnejšega orodja pa so stali mladi delavci in vneto stružili, pilili, rezljali, rezali, žagali in nabijali.

Tisoč reči bi radi vprašali obenem. Legatov Gusti, ki vodi krožke, je začel smehljaje vse razlagati.

»Delavnice smo nastavili lani. Nekaj orodja smo prinesli s seboj. Izprosili smo ga pri starših, ali pa so nam ga napravili sorodniki pri težurnem delu. Pionirji so doma prebrskali vse stare šare na podstrešju. Privlekli so v delavnice kup starega, zarjavelega, polomljenega železja, ki nam je dalo prve pile in žagice pa še malsikaj drugega.«

Na najvidnejšem mestu v delavnici je bila postavljena velika stružnica, na katero se lahko pritrdi majhna cirkularka. Kar tako mimogrede je Legatov Gusti povedal, da jo je sam napravil, »zato pač, ker brez nje ne bi mogli stružiti in žagati.«

»Saj je zelo preprosta,« je omalovažujoče zamahnil z roko, »ima leseno kolo in je na nožni pogon, ampak...«

»Ampak dobro pa le dela,« mu je vskočil v besedo bistrooki Viktor, ki je spretno stružil velik kos lesa.

Poleg stružnice je imel vrtni strojček.

»Ta nas je veljal celo premoženje,« je rekel Gusti. »Stiri tisočake smo morali odšteti zanj. Pozabil sem že, koliko iger in drugih prireditev smo morali imeti, da smo skupaj zbrali ta denar.«

Pile, žagice in stružnice so zveneče pele. Vmes je zdaj pa zdaj zazvenelo nakovalo, ki so ga iznajdljivi mladi

»V začetku so se nam nekateri posmehovali,« je odgovorilo več glasov hkrati. »Mislili so, da so naše delavnice samo za otročarije.«

»Takrat poleti, ko se je pokvarila mlatilnica, pa so spoznali, da tudi mi nekaj znamo,« je navdušeno začel pripovedovati pionir Viktor. »Sredi največje mlatve je bilo in hop... drrr mlatilnica nenadoma obstane. Vse so poskušali, pa je niso mogli spraviti v pogon. Ko je pritekel k nam Kožuharjev Pepi in nam povedal, da se je mlatilnica pokvarila, smo takoj sklenili, da jo bomo poskušali popraviti. Legatov Gusti in še nekaj drugih mladincev in pionirjev je vzelo orodje in so šli. Hm, ne rečem, da nam je

Pionir in pionirka, člana folklornega krožka, plešeta star, vedno lep narodni ples. Z izkupičkom od kulturne prireditve pa bodo praktični pionirji kupili novo orodje za svojo delavnico.

bilo malo tesno, vsak zase je bil na tistem prepičan, da nam popravilo ne bo uspelo — o, to se nam bodo potem v vasi smejali.«

»Pa se je, pa se je!« je z visokim glasom zapel rdečelichen fantič tam v kotu ter v širokem smehu pokazal svoje bele zobe.

»Da, posrečilo se nam je,« je priklimal Viktor, »popravili smo mlatilnico.« »Fantje, vi ste pa tiči,« nas je takrat pohvalil Morganov oče, ki je že 40 let ključavničar. Drugič smo potem popravili družniškom tri vodne črpalke. Pa tudi v delavnico nam sedaj kmetje iz zadrage in tudi drugi prinesejo dostikrat v popravilo kako polomljeno orodje. Popravimo ga in se pri tem učimo in urimo...«

Mračilo se je že, ko smo se poslovili od mladih delavcev. Legatov Gusti nas je spremljal kosček poti. Spotoma nam je povedal, da bodo v kratkem ustanovili tudi kiparski krožek. Med njimi je nekaj talentov, ki jih to veseli. Gledno so že naročili. Pionirke bodo imele pa krožek mladih šivilj. Organizacija osvobodilne fronte žena jim je že podarila lep šivalni stroj. Nedavno so jih obiskali pionirji iz Fram in Hoč, ki bi tudi radi ustanovili pionirske delavnice. Slivniški pionirji jim bodo pri tem seveda pomagali. Tudi nekaj orodja jim bodo za začetek posodili.«

Na ovinku smo se poslovili. Mladinec Gusti je vsem možato stisnil roko. »Na svidenje,« je rekel, »pridite še kdaj na obisk, saj radi pokažemo, kaj zmoremo in znamo.«

»Ste opazili,« je rekel moj spremljevalec, ki je v teh krajih doma, »kakšna močnatost in ponosna radost je žarela vsem na obrazih. Tega večših otroci nismo poznali. Ko sem bil jaz njihovih let, sem služil za pastirja na Murskem polju. Zjutraj in zvečer sem jedel slabo osoljen krop pri bogatem kulaku. Pasel sem ter oskrboval dvanaest glav živine. Za to sem prislужil materi dva polovnjaka koruze na leto. Edino knjigo, ki sem jo prinesel s seboj, zvezek slovenskih večernic, mi je gospodinja vrgla v peč, češ branje je za gospodo, ne pa za pastirje. Teden dni sem prejel kakšno knjigo. Res, današnja mladina se bo lahko z veseljem spominjala svoje mladosti.«

Kakor v odgovor je v daljavi zazvenela vedra pesem. Pionirji so odhajali domov.

Nov rudnik v Istri

Ob novi istrski železniški progi Lupoglav — Stalje, ki bo še letos dovršena, odpirajo nov velik rudnik črnega premoga Pičan. Pred tremi leti so se istrski rudarji odločili, da odpro rudnik, kjer so začeli kopati Italijani, a so ga zaradi udiranja vode opustili. Pred kratkim so začeli prva obsežna dela za regulacije reke Raše in njenih pritokov, da se prepreči udiranje vode v rudnik. Hkrati so začeli z obsežnim raziskovanjem, pri katerem so odkrili velika nahajališča premoga na zapadnem delu novega rudnika, kjer so začeli graditi 120 metrov globok jarek, ki bo te dni dokončan.

Novi artikli za široko potrošnjo

Beograjska lokalna podjetja bodo prihodnje leto začela izdelovati vrste novih proizvodov. Tako bo kemično podjetje »Bell« medveda izdelovalo mine za svinčnike iz domačega grafitu v različnih barvah. V tem podjetju bodo izdelovali tudi suberit plošče iz zmlete plutovine, ki se uporabljajo za vložke v kapičah, s katerimi zapirajo steklenice piva. Mestno kovinsko podjetje je izdelalo serijsko proizvodnjo vzorcev aparatov za brtjenje model krojaških in navadnih prstnikov. V podjetju »Partizan« pa bodo začeli izdelovati škarje.

Gradi se enoten elektroenergetski sistem Slovenije in Hrvaške

V Sloveniji in Hrvaški se postavlja mreža daljnovodov visoke napetosti, ki bodo povežali v enoten elektroenergetski sistem vse električne sile iz Slovenije in severozahodnih delov Hrvaške.

Letos dokončujejo 43 kilometrov daljnovoda Vmedol — Zagreb. Prihodnje leto se bo ta daljnovod podaljšal v dve smeri: proti Matuljem in Varaždinu, do koder segajo daljnovodi slovenskih hidrocentral. Na ta način se bo ustvaril z daljnovodi, ki so bili zgrajeni v Sloveniji, energetski sistem, ki bo zajel vse izvore električne energije v krogu Maribor — Varaždin — Reka — Matulji — Soča — Trbovlje — Maribor. Ta bo prvi elektroenergetski sistem te vrste v Jugoslaviji, ki bo omogočil, da se bodo vsi industrijski in rudarski centri v teh gospodarsko najbolj razvitih

V šahovskem pionirskem krožku

Delavci jugoslovanske linijske plovbe so prevzeli v upravo 43 prekoceanskih ladij

15. novembra so vse domače ladje v jugoslovanski luki na Reki pozdravile s sireni pomembni dogodek: pomočnik zveznega ministra za pomorstvo Miroslav Draguštin je izročil ključke Jugoslovanske linijske plovbe predsedniku delavskega sveta Boži Biriču. S tem so delavci Jugoslovanske plovbe prevzeli v upravo 43 prekoceanskih ladij z 185.632 brutoregistrskimi tonami prostornine, odnosno z 291.269 tonami nosilnosti. Jugoslovanska linijska plovba je največje brodersko podjetje v državi, ki vzdržuje redne zveze s tujino. Poleg tega broderskega podjetja obstajajo v Jugoslaviji še tri broderska podjetja.

Na slavnostni seji delavskega sveta Jugoslovanske linijske plovbe je bilo ugotovljeno, da se je tonaža ladij od ustanovitve podjetij 1. 1947

povečala za 50.000 brutoregistrskih ton. V gradnji pa je še več delovnih objektov, s čimer se bo tonaža ladij tega broderskega podjetja povečala za 42.700 brutoregistrskih ton. Ze v prvi polovici prihodnjega leta bo podjetje dobilo več novih ladij.

Kratke vesti ...

REKA. — Šest novih premičnih žerjavov bo v kratkem na razpolago v reški luki. S postavitvijo teh žerjavov se bo spet povečala zmogljivost reške luke, hkratu pa bo pospešeno delo pri nakladanju in razkladanju ladij.

MARIBOR. — Strokovnjaki zveznega montažnega podjetja za hidrocentrale »Hidromontaža« v Mariboru so pravkar izdelali posebno transportno nakladio na električni pogon, ki je namenjena montaži tlačnih cevovodov na gradbiščih velikih hidrocentral.

BEOGRAD. — V Paračinu gradijo ob zastareli steklarni novo moderno steklarno, ki bo ena največjih v srednji Evropi. Izdelovala bo stekleno posodo. Proizvodnja bo tako velika, da bo Jugoslavija izvažala precej steklarskih izdelkov. Jugoslavija je doslej izvažala surovine za steklarsko industrijo, odslej pa bo lahko izvažala le izdelke.

BEOGRAD. — V Apatinu (Vojvodina) je ena največjih jugoslovanskih rečnih ladjedelnic. Se pred štirimi leti so bile tam skromne delavnice. V zadnjih letih so zgradili sodobne delavnice in jih dobro uredili.

V novi ladjedelnici izdelujejo motorne ladje za rečne plovbe in popravljajo potniške ladje.

Letos so splovili 33 plovnih en

SEDEM DNI PO SVETU

Sestanek Truman - Attlee

v luči sedanje napetosti mednarodnega položaja

Pregled

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

ZADNJEGA TEDNA

Vojna sreča se je redko kateremu generalu smehljala od začetka do konca. Kaj bi naštevati, pogledimo le malo v bližnjo zgodovino. Napoleon, cesar Viljem, Hitler, vsi so začeli dobro. Toda spremenilo se je čez noč in na višku slave so gledali na svoj polom in na razbitine svojih armad. Ista neprijetna usoda je sedaj zadela tudi Mac Arthura. Razlika naj bi bila le v tem, da njegov poraz na Koreji ne bi bil po mnenju njegovega šefa predsednika Trumana dokončen in bi ostajalo gotovo sredstvo, da se njegovi neuspehi zopet spremenijo v zmago. Treba bi bilo vreči le na roje zmagovitih Kitajcev atomsko bombo. Ob tej napovedi je Mac Arthurju odleglo, postalo pa je vroče drugim Trumanovim prijateljem — Angležem, ki so s tem videli začetek druge vojne, v kateri bi atomska bomba padla namesto na Pekin na London. Ta videz jih je tako prestrašil, da so sklenili na vsak način odvrniti predsednika Trumana od nesrečne misli. Ministrski predsednik Attlee je na vrat na nos pograbil svojo torbo ter odletel v Washington. Svet je pa prisluhnil ob tesnobni uri, ko se je odločala usoda človeštva.

Cudno je, kako so Angleži mogli priti pri tem tudi do zamisli, da se bo dalo sedaj urediti vse, kar je ostalo nerazrešeno, toliko leta in se vsak dan žal še bolj zapleta. Doslej se ni bilo videlo, da bi si preko noči in sredi boja padli okrog vratu in si prijateljsko stisnili roke sovražniki zaradi tega, ker eden zmaguje. Do takih izlivov ginenja je prišlo le, če se je eden izmed njih vdal. In podoba je bila, da se je Attlee vdajal ob svojem odhodu močno podobnim mislim. Saj so ga spremljale govornice, da namerava napovedati umik angleških čet s Koreje, prepričati za vsako ceno Trumana, da bi se odpovedal atomski bombi ali edini prednostni, ki po mnenju Američanov še govori za nje v današnji borbi, da jih pregovori, naj izroče Formozo Kitajski, naj priznajo in pripeljejo v družino narodov svojega nasprotnika Mao Ce Tunga, ker bo s tem dana prilika, da se vsak dan z njim lepo pogovarja, namesto da se zmerja preko plota. Torej, kakor vidimo, nad vse obsežen program, ki naj bi bil po mnenju Attleejevih nasprotnikov vsebinsko močno podoben onemu njegovega prednika Chamberlaina, ko je pred 12 leti rešil v dobri veri svet tudi s tem, da je drugemu nasprotniku Anglije, Hitlerju, dal vse, kar je ta zahteval.

Po tedenskem razgovoru so v Washingtonu izdali poročilo, da gledata oba državnika enotno na položaj in na način, kako bi se dalo od pomoči sedanji svetovni krizi. Iz daljšega poročila bi se dalo razbrati, da je Trumanu uspelo dopovedati svojemu tovarišu, da nima smisla reševati se s skokom iz drvečega vlaka in da je treba pogledati, ali ne obstajajo še neka druga, manj nevarna sredstva. Zato sta sklenila, da se po njihovem mnenju nihče ne more okoristiti z napadom in da zaradi tega Amerika ne more vzeti v pretres sprejem Mao Ce Tunga v družino Združenih narodov pod pritiskom njegovih znag v Koreji, niti mu dati Formoze. Glede atomske bombe je Truman dejal, da upa, da ga dogodka ne bodo prisilili k uporabi tega strašnega orožja, vendar bo v vsakem primeru tako odločitev prej sporočil svojemu zavezniku Angliji, nadalje da bo Amerika še naprej nudila svojo pomoč vsakemu narodu, ki bi bil napaden. Podoba je torej, da je Attlee moral precej popustiti v svojem programu, najbrž pod vplivom poročil, ki jih je medtem prinesel z vzhoda šef štaba vojske general Collins, da vojaški položaj tam ni tako brezupen, da bi stili zavezniške v kapitulacijske pogoje. Amerika je mnenja, da bi preveliko popuščanje več škodilo kakor pa koristilo stvari miru in da je usoda njih in Angležev podobna usodi kaznjencev na galeri, ki so bili prikovani na isto veso.

S takimi uspehi se je vrnil Attlee domov. Če je Anglija še cincala, računajoč, da leži breme položaja v

zapadnem svetu na Američanah, je sedaj uvidela, da ni več izbire med maslom in topovi, ker so o tej izbiri odločilni dogodki, dasti ne le Angležem, marveč tudi ostalemu človeštvu. Kruli od lakote po trebuhu. Tako so sedaj klonili in napovedali, da so pripravljene vreči v prihodnjih treh letih 10 milijard dolarjev za oborožitev. Toda tri leta so dolga. Attlee bo imel sedaj v parlamentu priliko zagovarjati svoje stališče z ozirom na razgovore v Washingtonu. Zlasti opozicija je zelo radovedna in bi želela, da je o teh podrobnostih poučena. Podoba je, da tam ne bo naletel Attlee na nobene težave, ker je tudi stari tiger Churchill prišel do konca svoje modrosti, saj je Attleeju ob odhodu v Washington zabijeval, naj bo previden in nepopustljiv nasproti bojevitim Ameri-

čanom, da se ne predrami medveda še v Evropi. Kaj bi bilo, če bi ta pri-lomastil iz svojega brloga, ko nima pred seboj niti psov ovčjakov, marveč le neoborožena jagnjeta.

Tako grme še vedno topovi po Koreji in njih odmev sega vse glasneje v Evropo. Upanje, da se bodo kitajske divizije ustavile na stari meji med severno in južno Korejo, postaja vsak dan medlejše. Kaj hočete, ko pa vsaka stranka zahteva kot nepopustljiv predpogoj za ustavitev sovražnosti nujedinjeno in svobodno Korejo, si pa pod temi na videz tako jasnimi besedami predstavlja nekaj čisto nasprotnega, tako da bodo končno tolmačenje dali lahko le topovi. Dokazovanje pravilnosti tega tolmačenja pa vsebuje toliko nepredvidenih in nad vse nevarnih negotovosti.

Položaj na bojiščih

INDOKINA

Po vesteh nekaterih časopisov in agencij se je položaj v Indokini spet zaostрил. Krožijo celo govorice, da je to znak nove splošne ofenzive. Partizanski oddelki napadajo spet vasi okoli Hanoja. Francozi imajo v severnem Tonkinu zelo majhno ozemlje v svojih rokah. Po padcu Laokaja je padel skoraj ves Tonkin izveniš Hanoja, bogato ustje Rdeče reke in pristanišča Monka. V Hanoj prihajajo Francozom ojačenja samo še po morju ker mesto je odrezano od ostalih južnih pokrajin. Francozi so vedno bolj oprezni in izseljujejo družine francoskih uslužencev in vojakov iz Hanoja. Strah je še večji, ker krožijo govornice, da se zbira na severu velika kitajska vojska. Tudi med vojnimi francoske vojske se je marsikaj spremenilo. Vrhovni poveljnik v Indokini je bil zamenjan in z njim tudi drugi vojaški poveljniki. Francoska vlada pa ustanavlja z Bao Dajem vojsko domačinov, ki naj bi se upirali Vjetminhovi vojski. Položaj je tembolj zaostren, ker je Hoči Minh dal proglas, da mora biti ves Tonkin osvobođen do 19. t. m., ko bodo pretekla štiri leta od začetka vojne v Indokini.

Kakor poroča »United Press« se je v Vietminhovi stranki izvršila ostr

čistka nacionalističnih elementov in popolno oblast so prevzeli komunisti naklonjeni Sovjetski zvezi. Če so pred kratkim imeli na zborovanjih samo Hoči Minhovo sliko, so v zadnjih časih preložili še Stalina in Mao Ce Tunga.

Koreja

Po siloviti ofenzivi kitajskih divizij, je na Koreji spet mirno, vendar ni znano, da bi se Kitajci ob 38-vzporodniku ustavili, ker vozijo vsak dan nova ojačenja iz Mandžurije. Ameriške in južnokorejske čete, ki so bile obkoljene, so se prebile iz obroča z velikimi izgubami. Večjih frontalnih napadov v zadnjih dneh ni bilo. Le predstavnik osme armade je izjavil, da je bil 18 km severno od 38-vzporodnika zopet vzpostavljen prvi kontakt s sovražnikom po umiku iz Fenjana med četami OZN in četami severnokorejske vojske.

Vojno poročilo čet OZN javlja, da je neka sovražna četa napadla položaj ZDA severno od Hamhunga. Napad je bil odbit in položaji zopet zasedeni. V Mac Arthurjevem glavnem stanu ocenjujejo, da je zaradi napadov letalstva bilo več kot 2.500 nasprotnikov ubitih ali ranjenih.

Kitajska delegacija pri Trygve Lie-u. — Od leve na desno Pu Sci-an, general Wu Jsiu-cinau, Trygve Lie, Chiao Kuan Hua in Hung Pu Scieng.

Vse človeštvo je zadnji teden uprlo svoje oči v Organizacijo združenih narodov, v Korejo, Washington, Moskvo in Peking, da bi dobilo jasne pojme, kaj kujejo in kaj bodo odločili o bodočnosti sveta.

Gre prav za prav za mir ali vojno, za novo katastrofo, katere se vse miroljubno človeštvo boji. Rane, ki jih je prizadejala narodom vsega sveta zadnja vojna, še niso zaceljene in tudi ne bodo zaceljene v tako kratkem času. Zato je umljivo, da si narodi in države želijo dolgotrajnega miru, da bi si lahko popravili, kar jim je bilo uničeno v zadnji vojni.

Prav zaradi tega vsi miroljubni narodi sovražijo nov spopad, ker se zavedajo, da bi jim nova vojna prinesla še večje uničenje, ki se ne bi moglo popraviti v doglednem času.

Kakor smo omenili prej, so oči vsega sveta uprte v Organizacijo združenih narodov in v prestolnice vetesil, od katerih se pričakuje, da rešijo človeštvo težke more, samo če hočejo.

Trenutno se vedijo pogajanja v Organizaciji združenih narodov med ljudsko republiko Kitajsko in silami Organizacije združenih narodov, ki so se vpletle v korejski konflikt. Izgleda, da se bo konflikt na Koreji razširil in da se bo iz njega izrodil svetovni spopad. Toda po zadnjih vesteh je Kitajska ljudska republika dala ukaz svojim četam na Koreji, naj se zaustavijo na 38. vzporodniku. Namen tega je bil, da bi Kitajska ljudska republika pridobila na političnem terenu in omogočila pogajanja glede mirne rešitve spora na Dalj. vzhodu.

Kakor je znano, je Kitajska ljudska republika posegla v dogodke na Koreji zaradi tega, da bi prisilila Združene države Amerike, da zapustijo kitajsko ozemlje, predvsem pa Formozo, katero po pravici Kitajci smatrajo kot sestavni del kitajske države. Pekinska vlada je tudi ljubosumna glede posega Amerike in sil Organizacije združenih narodov na Koreji, ker smatra, da so s tem ogroženi njeni interesi v Mandžuriji.

Kako se bo rešilo vprašanje vmešavanja Kitajske ljudske republike na Koreji in udeležbe Amerike in sil Organizacije združenih narodov, nam bo pokazala bližnja prihodnost. Ravno o tem razpravljajo sedaj v raznih organizacijah Organizacije združenih narodov. Trinajst azijskih držav je pred-

ložilo resolucijo Organizaciji združenih narodov, v kateri zahtevajo, naj bi prenehale sovražnosti na Koreji in naj bi se pristopilo k razgovorom o vseh vprašanjih Daljnega vzhoda. Ta resolucija je bila z ogromno večino delegatov sprejeta. Proti je glasoval samo blok držav, ki so pod vplivom Sovjetske zveze. Resolucija azijskih držav ima namen preprečiti razširitev požara, oziroma tretjo svetovno vojno, ki bi bila pogubna ne samo za Azijo in Ameriko, temveč za vse narode sveta.

Miroljubni narodi pričakujejo, da se bo korejski konflikt omejil in ugodno reši za korejsko ljudstvo, ki prenaša strahote vojne že od junija meseca. Zaupajo v posredovanje Indije, ki je prevzela to težko nal

IVAN CANKAR - človek in mislec

Včerajšek 12. t. m. je minilo 32. let odkar je v Ljubljani leta 1918. umrl velik, slovenski pisatelj Ivan Cankar.

S Cankarjevim imenom je tesno povezano naše literarno razdobje prvih dvajsetih let tega stoletja. Z

njim je stopil v slovensko in evropsko književnost, umetnik, ki se je prvi pri nas jasno zavedal pisateljskega poklica, stopil je človek, ki je s silo in lepoto naše slovenske besede zapeljal naše rodovne dragocene zaklade svojega srca in duše. Med nas je stopil človek, ki je bil kot malokdo pri nas: tako brezkomoromisen in predan svojemu poslanstvu, to je borbi za lepšo notranjo podobo človekovo in njegove pravice. Z močjo svojega notranjega poštenja in upor-

ne ljubezni do pravice je stopil v areno življenja in s silno bolečino dan za dnevom odkrival pravo lice slovenske buržoazije in njenih hlapcev. Bil je kot Hlapec Ječ in sel je na dolgo pot, ki ni bila postлана z rožami, da najde pravico za naše ljudstvo in samega sebe. Boj z življenjem ga je izčrpal, toliko še, da je uspel on, kot največji garač, saj nam njegova kulturna dediščina šteje manj kot dvajset obsežnih zvezkov, še za slovo napisati poslednjo svojo knjigo: »Podobe iz sanj,

Cankarjev spomenik

BABICI

Bilo je temno, pretemno, burja, mraz, a šla si v vas Ráčko* čez Kras, ko bilo je najhuje pri nas.

Zdaj pa na grobu pod zidom razpalim, rdeča, vsa rdeča ko kri, ko da je vzkliła iz tvoje krvi — roža divja med travo cveti.

NAŠIM KMETOVALCEM

Kako bomo sadili sadno drevje

RASPISANE NAGRADE ZA SAJENJE SADNEGA DREVJA NAM morajo biti vzpodbuda za povečanje sadjarstva pri nas

Pred enim mesecem je poverjenišvo za kmetijstvo Istrskega okrožja ljudskega odbora razpisalo denarno nagrado za nasaditev raznega sadnega drevja. O teh nagradah smo na drobno pisali v 37. številki z dne 11. novembra na kmečki strani našega tednika, poleg tega vam govorimo o nagradah tudi razobešeni plakati.

Nagrade dajejo veliko vzpodbudo vsakemu našemu kmetu, delovni zadrugi. Vsako naj po možnosti izkoristi to priliko in bo s tem pomagal sebi in skupnosti, da bomo povečali sadjarstvo, ki predstavlja najvažnejšo panogo kmetijstva v našem okrožju.

V zvezi s tem vam bomo dali nekaj nasvetov za saditev sad. drevja.

Preden drevesce vsadimo, moramo ugotoviti, če je popolnoma zdravo. Skorja ne sme biti odrgnjena, prav tako ne smejo biti koreninice plesnive. Biti mora mnogo korenin, ki so dobro razraščene.

Pred saditvijo moramo drevesca primerno obrezati. To delo izvršimo takole: če drevesce še nima nobene prave krone, skrajšamo debelce do višine, v kateri želimo imeti kono; visokodebelna drevesa v višini 1,80 m, nizkodebelna drevesa v obliki grma pa v višini dobrega pol metra. Če pa ima drevesce že kono in je ta na pravem mestu, zmanjšamo tudi to, in sicer tako, da obrežemo na kratko vse močnejše mladike, dočim skrajšamo le malo ali nič vse šibke mladike. Mladik pustimo navadno pet ali manj. Breskvam pustimo navadno samo tri mladike, ki jih tudi skrajšamo. Na ta način obrezano drevesce se bo razvijalo v obliki kotla. Za drugo drevje, zlasti za hruške in jablane, ta oblika ni primerna, ker se veje rade odkoljejo. Mladike skrajšamo navadno za dve tretjini dolžine. Ko smo skrajšali kono, skrajšamo še korenine. Rez na koreninah naj bo gladek. Končno je zelo priporočljivo, da nekateri smo prilešali nekaj kravjeka in ilovice. Na ta način pomoremo, da se drevesca rajši primejo.

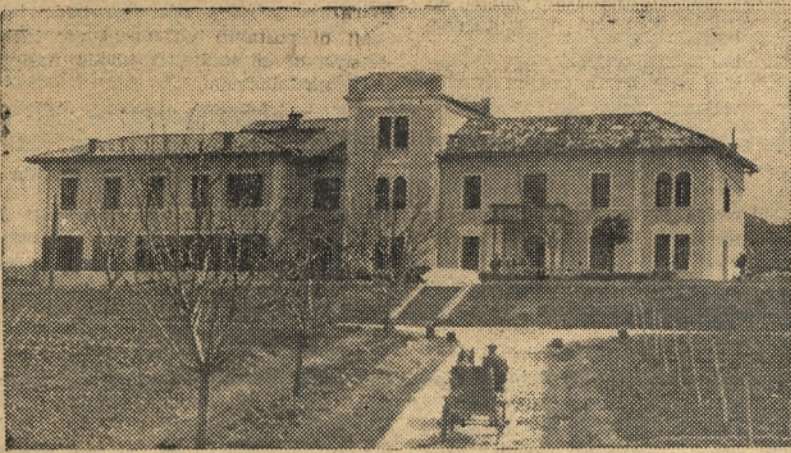
Pri saditvi morata biti vsaj dve osebi. Ena drži drevesce v primerni višini, druga pa stavi koreninice v pravilno lego, to je ne preveč navpično; z rokami naj potem zagrebe korenine, seveda z najboljšo zemljo ali peskom. Pri tem opravilu uporabljaj roke, ne nog. Ko so korenine pogrnjene, natrosi dobrega gnoja in umetnih gnojil.

Nato napolni jamo z navadno zem-

ljo in pazi, da ne zakriješ cepljenega mesta. Če je treba, vsajeno drevo tudi nekoliko zalij, nakar ga priveži h kolu, vendar ne pretesno. Pozneje se le deblo dobro priveže.

Ne vsadi drevesa pregloboko, ako hočeš uspeti. Cepljeno mesto mora biti vedno najmanj 5 cm nad površino zemlje. Na vsak način ne sme biti vrat drevesca zakrit več kot za deset centimetrov. Tako vsajeno drevesce moramo razkužiti s triodstotno raztopino modre galice in apna ali v triodstotnem prahu ciffare.

Ce bomo sadovnjake pravilno pripravili in če se naši sadjerejci ne bodo strašili dela, stroškov in gnojja, ki ga moramo rabiti v obilici, bodo lahko tudi naši sadovnjaki več než kakor doslej.

Kmetijska šola v Skočjanu, kjer se vzgajajo mladi kmetijski strokovnjaki

Kako nam se izplača razmnoževati čebulo s čebu'čkom ali s semenom?

Predvsem moramo omeniti, da je skoro vsako leto pri nas problem nabave čebulčka. Tega moramo uvažati iz Jugoslavije. V koprskem okraju je navada, da pridelujejo čebulo s sajenjem čebulčka. Ta način razmnoževanja je znan tudi izven našega ozemlja. V nekaterih krajih v Bujsčini, n. pr. v dolini reke Mirne pa že več let pridelujejo čebulo s sajenjem sadik. Možno pa je še en način pridelovanja: direktno iz semena.

Kateri način je boljši? Čebulo moramo razmnoževati le s čebulčkom v

tistih predelih, kjer ni mogoč drugi način razmnoževanja. Tam, kjer lahko čebula prenese zimski mraz, pa se moramo odločiti za enega od poslednjih načinov. Če čebulo pridelujemo s sajenjem čebulčka, moramo skrbeti že prej, leto za čebul'ce. Sejati moramo čebulo v dobro pognojeno zemljo zgodaj spomladi. Ker seme ni občutljivo za mraz, sejemo seme, če dopušča vremenske razmere, že koncem februarja ali v marcu. Na ta način pridemo do čebulčka ob koncu poletja. Komaj spomladi presajamo čebulček na prosto. Torej preteče od časa setve do obiranja pridelka 16—17 mesecev.

Naše vremenske razmere dopuščajo, da pridemo z manjšimi stroški v krajšem času do pridelka s presajanjem sadik ali pa s pridelovanjem čebule iz semena v enem letu.

Ce uporabimo prvi način razmnoževanja, posejemo seme v polovici avgusta. Do meseca oktobra so sadike ugodne za presajanje. Te sadike presadimo v istem mesecu kar na prosto brez skrbí, da nam bo nasad čez zimo zmrznil. Čebula, posajena v oktobru, dozori prej kot tista, ki jo razmnožujemo s čebulčkom spomladi.

Enoletno čebulo iz semena pridelamo, če sejemo seme v toplo gredo ali vsaj v pokrite grede in to čim prej (februar—marec). Ko rastline požejejo 2. 3 lističe, jih presajamo v 20 cm oddaljenih vrstah in 10 cm razen na prosto.

Zgodnje vrste »belo in rdečo čebulo« selemo v avgustu in presajamo v oktobru. Pozno vrsto (rumeno čebulo) pa sejemo zgodaj spomladi na omenjeni način.

Prepričani smo, da bodo naši kmetje spoznali, da lahko pridelujemo čebulo, ne da bi bili odvisni od čebulčka. V primeru, da se ta ali oni še vedno odloči na razmnoževanje te povrtnine s čebulčkom, si lahko sam pridelava dovoljno količino čebulice doma.

Dr. J.

Kako in kdaj

pretakamo vino

Pretakanje vina je eno najvažnejših opravil enološke higijene in služi za zagotovitev dobro ohranitev istega. Ko stavimo mlado vino v sode je še motno in ostane tako dokler traja počasno kipeenje. Takoj po prenehanju tega se sesedajo na dno vinske posode največji deli glivic, razne beljakovine, vinski kame in druge organske snovi. Prvi pritisk mraza pospešuje sesedanje vinskega kamna, kateri pritegne za seboj predvsem barvne snovi, tanin in še ostali del beljakovin. Vsi ti sesedki sestavljajo droči.

Droži torej so sestavljene deloma iz rudniških ali mineralnih snovi deloma iz kvasnih glivic, raznih ple-

snoy, bakterijev ter iz lahko pokvarljivih organskih snovi. Droži uplivajo na vino na razne načine toda vedno v škodo dobrote istega. Znano je, da z nastopom mraza kvasne glivice prekinajo z delovanjem, čeravno ves sladkor še ni spremenjen v alkohol, ter da oživijo čim se temperatura spet dvigne in s tem ustvari ugodne okoliščine za njihov razvoj. Zato, ako bi mi ne predhodno pretočili vino, bi se vsled nastanka spomladanskega vrenja vse droži ponovno dvignile in s tem bi vino spet postalo masno. Razen tega nepretocenemu vinu preti nevarnost da dobi neprijeten tipičen okus po gnilobi, ki mu zmanjšuje vrednost; ta okus je povzročen od raznih glivic gnilobe ki razkrajajo organske snovi v sedline.

Katera vina bomo pretakali s črpalko, ne da bi prišlo v dotik z zrakom?

Kakor smo videli, zrak vpliva zelo ugodno na razvoj vina, samo moramo postopati previdno in pravilno, posebno pri pretakanju belih vin. Nekatera bela vina, če so izpostavljena zraku, postanejo gostejša in po navadi nizke alkoholne gradacije, katere vsebujejo večje količine železa ali bakra. Te kovine pridejo v vino z blatnim grozdiem, z ostanki neizprane modre galice ali pa z moštom, ki je prišel v dotik z navedenimi kovinami med predelavo. Običajno so ta vina bogata tudi s taninom. Potemnitev je povzročena od spojitve kisika z omenjenimi kovinami. Ta spojina vpliva na henocianino. Zato je neobhodno potrebno pred pretakanjem postaviti malo količino vina v odprti posodi za nekoliko časa na zrak. Če vino potemni, ga moramo takoj preti v dobro zažveplano sode, ne da bi prišlo v dotik z zrakom in sicer s pomočjo črpalke, mincevilja. V primeru, da ne

razlagamo črpalke, dodamo vinu pred pretakanjem primerno količino metabisolfitu.

Če ni čist zrak med pretakanjem je nevarno, da se nam vino skisa

Obstoji možnost, da zračenje vinese vinu raznovrstne povzročitelje vinskih bolezni, predvsem mycoderma vinik, povzročitelj kana in bakterijum acetici, ki povzroča skisanje vina; zato moramo paziti, da vino pride v dotik samo z čistim zrakom.

Mnogi naši kmetovalci imajo tako nesnažne in slabe kleti, da je zrak okužen z navedenimi bakterijami in je resna nevarnost okužitve vina. V takih primerih je lepa navada, da pred pretakanjem dobro prezračimo prostor, ter ga razkužimo z žveplnim dvokisom.

Ta osnovna navodila naj vodijo vsakega kletarja pri pretakanju in naj mu omogočajo pravilno ravnanje. (Nadaljevanje sledi)

LJUDSKI zdravnik MISIČNI REVMA TIZEM (myalgia rheumatica)

Mišični revmatizem je zelo pogosta bolezen, ki se izraža v bolečinah posameznih mišic, ne da bi imeli za to kakšne objektivne znake. Nastopa predvsem ob vremenskih spremembah, ob ohladitvi, kar po navadi smatramo za povzročitelja.

Akutna oblika bolezni nastopa hipoma z velikimi bolečinami in hitro zopet izgine. Velikokrat se na gotovih delih telesa rada ponavlja v nerednih razdobjih. Razen akutne in ponavljajoče se oblike poznamo še kronično obliko, ki traja leta in leta in otežkoča bolniku njegovo delo.

Glavni znak bolezni je bolečina v mišici ali mišični skupini. Izraža se v trganju in je tem jačja, čim akutnejše nastopa. Navadno jakost bolečine ni vedno enaka; huda je posebno pri pregibanju prizadete mišice; zaradi tega bolnik skrbno gleda, da ne giblje z bolno mišico. Pritisk na mišico, dalje utrujenost in mraz povečajo bolečine, dočim jih toplota ublažuje.

Mišični revmatizem, posebno njegova akutna oblika, se posebno rad pojavlja na gotovih delih telesa: v ramenu, na vratu (kjer drži bolnik glavo nagnjeno na zdravo stran), v križu (lumbago, pri katerem se bolnik komaj prebaha in remika). Drugod redkeje nastopa, kakor na primer v mišicah prsnega koša in trebuha. Občutljiva so predvsem nasadišča mišic na kosti, ne pa toliko ostala mišica. Pri akutni obliki je mišica čisto krčevito napeta.

Splošno stanje bolnika, posebno pri krepkih ljudeh, ni mnogo prizadeto. Časih nastopa kratkotrajna vročina

in drugi znaki prehlada, kot na primer nahod in lahka angina. Komplikacij praktično ne poznamo.

Kronične mialgije so lahko ravno tako lokalizirane samo na gotovih mišičnih skupinah; se pa rade »sprehajajo« iz ene skupine na drugo.

Brez dvoma eksistira individualna dispozicija do revmatičnih obolenj. Zelo često opažamo mišični revmatizem ravno pri mišično dobro razvitih ljudeh. Mraz, premočenost in prepi so zunanji vzroki bolezni. Poljedelci, gozdarji, perice, vodovodni delavci so največkrat žrtve te bolezni. Preobremenjenost posameznih mišic zaradi dela povzroča težave, popolnoma podobne revmatičnim. Bolečine v križu večkrat nastopajo ob pretegnjenju (ako kaj težkega vzdignemo) in so tudi zelo podobne revmatičnim.

Bistvo bolezni do danes še ni razjasnjeno. Nekateri trdijo, da nas boli zaradi nevralgije senzibilnih mišičnih živcev; drugi zepet, da nastopa po refleksijskih potih od kože in črevesja; tretji, da se pod vplivom hladne mišice spremeni koloidealno stanje v njej, itd.

Zdravljenje mišičnega revmatizma je znano; toplota v vseh mogočih oblikah; varovanje pred prehladom in prepihom; masaže z različnimi mazili in tekočinami; uživanje salicilnih preparatov; razne injekcije. Pri kronični obliki pa so uspešne peclalne masaže in zdravljenje v toplicah, ugodno vpliva zmernost v uživanju alkohola in pijače. Gotovo pa nam bo dala novega doba na razpolgo še bolj učinkovita sredstva.

Dr. Hladnik Polde

Kmetijski SVETOVALEC odgovarja

Vprašanje: Prosil bi vas, da bi nam v eni od naslednjih števil Teknika odgovorili nekaj o gojitvi sirka. Po mojem mnenju bi se lahko pri nas dodelilo nekaj več površine tej rastlini, saj imamo v Kopru kar dve tovarni za mēle, slamo pa moramo, zdi se mi, uvažati iz Trsta.

Odgovor: Vaše vprašanje in trditve so popolnoma na mestu. Gre za surovino za našo industrijo, ki jo moramo v resnici uvažati iz Trsta in to nas stane precej. Po našem mišljenju bi marsikje lahko sirek nadomestil koruzo, ki je manj rentabilna od sirka. Sirek je rastlina gorkega podnebnja, vendar zori povsod, kjer sade koruzo. Ni izbirčen za zemljo. Sušo prenaša odlično. Po vaši želji in v interesu skupnosti bodo naši strokovnjaki napisali članek o tej rastlini. Prepričani smo, da bodo naši kmetje v prihodnjem letu posejali več sirka kakor letos.

Vprašanje: Stare izkušnje nas učijo, da mora na toliko in toliko letu zamenjati semena, posebno seme krompirja, ki se v nekaj letih izrodi. Prosil bi vas, da mi odgovorite, ali zadoštuje zamenjava semen od vasi do vasi, ali moramo vsake dve leti zamenjati semena dobro obnese, ali se zamenjava semen dobro obnese, ali

biti mora vsestransko izdatna, to je premenjano seme mora priti iz kraja z drugačno zemljo in drugačnimi podnebnimi razmerami. Iz tega je posneti, da daljava ne vpliva, temveč le razmere, pod katerimi se je seme pridelalo.

Preskrbite si torej seme iz kraja, kjer imajo drugačno zemljo in podnebne razmere (bolj mrzlo podnebje). Vprašanje: V kmetijski uri koprškega radia smo slišali pogovor o vzreji kuncev. Ker imamo pri nas še marsikje ljudi, ki so prepričani, da kuncem ni potrebna pijača, vas prosimo, da nam poveste svoje mišljenje.

Odgovor: Tudi mi smo slišali po Istri govorice, da kuncem ni potrebna pijača. Brez dvoma rabijo kuncu pijačo kakor vse druge domače živali. Edino v poletnem času, ko se živali hranijo le s sočno krmo, ne pijejo toliko vode kakor druge živali. Vendar ne bi smelo primanjkovati vode v nobeni kuncnici.

V zimskem času pa je brezpogojno potrebno napajati kunce. Ne smemo misliti, da je kunc dobil dovoljno količino vode, če se mu poleg suhe krme poklada kako repo, peso ali drugi korenje. Kot kuncjo pijačo je v prvi vrsti upoštevati mleko. To pride v postev posebno za samice in naraščaj.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

Kino, Celić eno Lučo čakolajo

KINO: O... zdravo! Kaj ste vre t...
 CELIĆ: Zdravo, zdravo! Smo ja prše vošča. Ta kerkučan je žvelto hodo i se je v peto škorkau z blatom. Jas pa sem pietošto hodu po malem kot sa šporket.

LUCO: Muče meče kurtažon, da heš ti hodu po blate kurke jos, bi prau šikuro sa šporkau. Kaj ne znaš da u noši vosi mo ustali ša u tame, da smo prve volile. Prnas so volile vsi člone SIAU, pa uni ki niso bile upižane so sa danas upisale in volile. Od vseh ni volu samu Dreja Krnjelić, ki ja storu, da smo ga čokate do 7 ure zvečer.

KINO: Ja ja anka prnas smo imel takšne šporkičone da niso šle volt. Me par da ni biu volet kor me pravjo naši lude (divje far) Blež Pičut eno (lanterna) Ančka Pesjan-ka, kj njen moš je biu duor fešist in zdej je ežulo v Trste. Tašne ludi magar ku čejso se vpisat v našo organizacijo jih nečemo. Za preu smo mogle vse tašne zbracet ča iz naših vrst.

CELIĆ: Orka vošča ja! Pr Medažo so vsi volile. Anka uni, ki niso volile letos vrtili. Vsa mladina pa je bila prva, še hušle kor na mladinskih volitvah.

LUCO: Maj kot ta por da bo res kor pravjo gor uni črne v Trste, da boju prše brš nas randjat. Tu me je provla moja sestra, ki dela v Trste in na prida niti damu vač. Jas pa semji reku, da bojo oni črni čas košan don prau purgole ku nam prida jo u pesti?

KINO: Muče, muče, kaj ne znaš de so šempje vsi ežule? Boš vido boš, kaku se bojo ša te mlad merle, ki ušle u Trst jokale in bojo rade prši demo. Kaj ne vidiš krko jh je pršo nazej demo in zdej delejo kor vsi mi, ne udarniški ali kamer je potreba. Samo z naše vese jh je več, kor Merčelo iz Sterenco, Cel Uršić, Tija Sevrantić in druge. Mene so te rekle da so vervele de bojo u Trst dobile božjo mano, pa ni blo teku. Nekgati so se glada pa so prši nazej demo.

CELIĆ: Teku, teku je preu šupeterec anka ud njes so tornale dmu, ki niso mogle več žiut v Trsto. Ma so rekle ja vošča, de negrejo več ča in de ne bojo več poslušali šempje ludi. In tu je nej več, dobro de imemo SIAU, ki združ vse puštene delouce, taljane, hrvate in slovence iz jistrskega okrožja.

LUCO: Ste čule fante, jes sem čeu u Krkučah, da bojo dale premjo letos unemu, ki bo najboljša delau vinja ali ulke in drugo. Premjo bojo dale anki unemu, ki bo sadil ulke, trta, breske in fruška. Zatu sadil anka jas da bom dobu kašen dinar za pet.

Kaj se govori o nekaterh uradnikih

... da so prišli zadnji na volišče, ker so dan prej »lumpali«;
 ... da so nekateri aktivisti prišli v dodatne liste pri vpisovanju v SIAU;
 ... da so nekateri prišli na »baze« le, ko se je začel že »led topiti«...

Šest točk

Šest točk, ki se jih premnogi tovariši in tovarišice poslužujejo pri udarniškem delu:

1. Da prideš pol ure prepozno.
2. Da iščeš pol ure orodje.
3. Da se pol ure pripravljaš, kje boš delal.
4. Da se pol ure pripravljaš, kje boš slabo orodje.
5. Da pol ure kadiš cigareto.
6. Da pol ure nekaj delaš — pa tri ure udarniškega dela lahko zahtevaš.

PROSTAK IN ... PLJUVALNIK

Odvetnik povabi gorjanca v pisarno zaradi pravde, ki se je slabo razvijala v njegov prid. Odvetnik ponudi hribovcu stol in mu objasnji zadevo. Gorjanec počasti v svoji razburjenosti odvetnikovo preprogo s pljunecem. Zato primakne ta z nogo kmetu pljuvalnik v bližino. Kmet začuden opazuje to »manovro« odvetnika in ko se je stvar večkrat ponovila, opozori odvetnika: »Poslušajte, gospod, če še enkrat primaknete to posodo — vam pljunem vanjo!«

KINO: Fjolduncin, ma so krkučane za pt, namesto de bejo skrbete ze po bšet ulke in posjat čenalco in spēnet ze irte in ulke. Kaj ne znaš ti de uni ki skrbi samo ze pt, je zmerom v mižerje. Une pa, ki dobro dela ima čuda, čuda vsega.

CELIĆ: Orka malora šporka ma jih bem jes vune, ki ne delejo preu. Veliko multo jm bem dau, da sa navadjo. Anka pr Medažo in u Kurteh jh je tašnih, ma se bojo pu malem rezmulale deleč, ku ne jen bo prtekla voda pod ret. Ali znaste de je kašen kmet, ki gleda za patet ulke pu njive samu zatu de bi šabotero? Ma tašnega homo vsi ga čepali in bo šikuro purgau.

KINO: Ben, ben znaste kaj zdej smo se rezčukulale in je doba de gre mu videt za naše gospodične — šempetranke. Ma vsenako dejmo prijpopt vse zboce ki je še skorej punav. Zdej ki smo en malo pili nam lepo teža jezki de bejo gospodične kar veseje. Se tega popimo pa homo in dejte kej dobro šcipet.

Aktovka

O ti presneta aktovka, kako si se razširila med našim ljudstvom. Koliko prašičjih kož pride v poštev za izdelavo teh torb. »Popotna torba« našega »Tednika« je kar ljubosumna, ko gre po terenu in opazuje, kako se nekateri šopirijo z aktovko pod roko. Vprašuje se vedno: Kaj vse morajo ti ljudje nositi v aktovki. Aktovka je postala po osvoboditvi sestavni del telesa nekaterih ljudi. Brez aktovke ne morejo iti niti na ...; mogoče pa imajo v nji papirje za ...

Seveda je res »nobela« ti z aktovko pod pazduho. Aktovka pravi, da si uradna oseba. Pred aktovko se morajo odpreti vsaka vrata. Skoda da nima aktovka jezika in da ne pove, kaj vse nosi.

In končno se pri tej aktovkomaniji vprašamo: Zakaj nekateri boljši uslužbeni, razni profesorji in boljši uradniki ne nosijo aktovk — mogoče nosijo te osebe akte v glavi namesto v torbi.

Predvolilno tekmovanje in prostovoljno delo

FRANE: Ti, Tone, kaj se ti je zdelo zadnje udarniško delo, ko je bila taka udeležba in se je toliko naredilo?

TONE: Veš kaj, Frane, prav odlično, ker sem napravil eno uro udarniškega dela, pa mi štejejo štiri.

FRANE: Kako, hudiča, kako pa to, saj je to vendar po vsaki logiki nemogoče!

TONE: Seveda, po logiki je res nemogoče. Če pa napraviš tako, da prideš pol ure pred popisovanjem in počakaš še pol ure potem ...

FRANE: In potem?

TONE: Svrka za kanton ...

PRI RAZPRODAJI MLEKA V KOPRU NI VSE V REDU

Na masovnih sestankih so večkrat kritizirali nerednost pri razprodaji mleka: Gre predvsem za vrste žen, ki čakajo, kakor da ne bi imeli v Kopru več prostorov za razprodajo mleka. Po mleko more priti le oseba, na katero je naslovljena knjižica. Torej mora uradnik ali uradnica pustiti službo in čakati na mleko. Vprašamo se, kdaj se bo uredila ta pereča zadeva na pameten način uredila.

NEKAJ UGANK

1. Katera ovca več poje, bela ali črna?
 2. Drugim kaže, sama nič ne ve?
 3. Mati v zemlji leži, na vislicah oče visi, po svetu sin hodi, premnogo ljudi zmoti. Kdo je to?
 4. Katera vozova nimata koles?
 5. Kaj se kuha brez ognja?
- RESITEV KRIZANKA
- Vodoravno: 5. Ananasi, 10. Iva, 11. tal, 12. Flora, 14. Emona, 18. Španska.
- Navpično: 1. ta, 2. Kapital, 3. kaavilr, 4. ni, 6. ns, 7. Neva, 8. si, 13. ozon, 14. ep, 15. ma, 15. ns, ak.
- RESITEV NALOGE
1. Po 24 letih je doblj z obrestmi vred 264,710,4 din.
2. Letni odstotek je bil 0'0013.

FIZKULTURA IN ŠPORT

TELOVADBA

Za našo mladino nam bodo odslej pisali naši domači najboljši fizikulturniki, tisti ki so v praktičnem delu že dosegli lepe uspehe. Dances nam je poslal nekaj tov. Janovsky, bivši jugoslovanski prvak v skokih v vodo in sedanjí prvak STO za orodno telovadbo. Pa kar pustimo, naj nam on pove, kaj misli o telovadbi:

Telovadba, naj si bo to prosta ali orodna, uspešno razvija prožnost naših mišic in obenem tudi prožnost misli. Če pravilno gojimo proste vaje, bomo dosegli skladno razvijanje vsega našega mišičevja. Ta vrsta fizikulture je prevesem važna za naše pionirje, za naše najmlajše, ki bodo nekdanj posvetili vse svoje sile nekaterim športnim panogam, to je tistim, ki najbolj odgovarjajo njihovim fizičnim in umnim lastnostim in vrlinam. Tako sem začel tudi jaz.

Bil sem še majhen ko sem začel postati prvak. Veselil sem se ko sem tedaj pomislil, da bom nekdanj nastopil v telovadnici in z navdušenjem sem izvajal tiste vaje, ki so jih nekateri moji tovariši poznali že v otroštvu.

Kolesarstvo

Krožna kolesarska dirka okoli Slovenije in Hrvaške je že doživela stvarno mednarodno priznanje bo diši po udeležbi, kakor tudi po organizaciji. Sedaj pa je bila deležna tudi uradnega priznanja, saj jo je Mednarodna kolesarska zveza v Zürichu sprejela v svoj program za prihodnje leto in določila naj bo od 7. do 16. septembra. Priznala pa je tudi krožno dirko okoli Blejskega jezera za mednarodno.

Za naše pionirje

KJE je bila prvotna domovina Slovencev

Slovani so v davniini živeli v Zakrpatju, v današnji Belorusiji. To ozemlje se nahaja med Dnjeprom ter Vislo. Tam so bila velika močvirja, ki so ločila slovanska plemena na dva dela. Zato je tudi selitev Slovanov zelo razčlenjena. To ozemlje je postajalo sčasoma pretesno in Slovani so si iskali bivališče drugod. Prišli so do Urala na vzhodu, na jugu so zasedli Balkanski polotok in skoraj vso današnjo Avstrijo, na severozapadu pa so zasedli Baltik in velik del Nemške, ki so jo morali pozneje zapustiti. Ostanek so le Lužiški Srbi v bližini Berlina.

Kako so nastala mesta

Mesta so nastala pod gradišči ob križiščih, cestah in rekah. Tam so se naselili obrtniki in trgovci, ki so izdelovali vedno več blaga in trgovali s svetom. S trgovino se je kopicilo bogastvo. Bogati so gradili delavnice in poslopja za svoje delavce, prvotne tlačane, ki so bežali iz graščin. To velja predvsem za kapitalistična mesta. Vendar so mesta nastajala tudi v starem veku na različne načine, največ pa zaradi tega, ker so se plemena združila zaradi lažje obrambe pred napadalci.

Popolnoma drugo pa velja za nastanek današnjih mest, ki nastajajo predvsem tam, kjer je veliko prirodnih bogastev in jih je mogoče na ta način lažje izkoriščati.

KDO JE KAJ UGANIL

Ker nismo v prejšnjem tednu nobe ga nagradili, bomo v tem tednu. Za pretekli teden bomo nagradili Bernetič Libero iz Kort, ta teden pa Silva Furlana iz Portoroža.

boljše kot jaz. Trudil sem se, da bi jih čimprej dosegel in stremej za tem, da bi jih presegel.

Kasneje sem bil ves srečen ko so mi rekli, da lahko nastopim tudi na orodjih. Tudi v tem sem bil marljiv, saj sem tedaj začel višjo stopnjo telovadbe.

Ker je telovadba sploh pomembna prav zato ker skladno razvija vse telo, mi ni bilo težko uspeti tudi v skokih v vodo. Skoki v vodo so zelo zahtevni, vendar jih moramo smatrati kot harmonijo vseh telesnih udov,

ki uspevajo držati ravnotežje in lepo obliko prav ves čas ko letimo v vodo. In ko sem lani tekmoval v Zagrebu, so mi dejali, da sem bil najboljši.

Priznam, da sem bil srečen in ponosem vendar sem se takoj v tistem trenutku spomnil, da je bil ta moj uspeh le plod vsega dotedanega dela, torej le plod telovadbe.

Za zaključek naj omenim še to: Če je res, da delo plemeniti človeka, je prav tako res, tudi, da prvaki postajajo le oni, ki zares pridno delajo.

TELOVADNI DVOBOJ TRST - MARIBOR

Nocij bodo med nami mariborski telovadci, ki so sicer znani kot najboljši v Sloveniji. Srečali se bodo z najboljšimi telovadci Tržaškega ozemlja. Srečanje bo sicer jutri, v nedeljo v veliki telovadnici Slovenske gimnazije, vendar pa bodo telovadci pokazali tudi nocoj svo lepoto in moč telovadbe, ko bodo nastopili v gledališču.

V orodni telovadbi se bosta srečali tako ženski kakor moški vrsti obeh mest. Zato je razumljivo, da bodo

na nastopu. Ta telovadni nastop je za Tržaško ozemlje organizacijski uspeh, saj to srečanje predstavlja prvi mednarodni nastop te vrste na našem ozemlju, kajti naši telovadci so do danes samo gostovali drugod, niso pa se sprejemali tu. Zato gre zabvala predvsem ZDFV, gre pa tudi njenim telovadcem, ki so že dozoreli za resnejše nastope. Nič se ne

zadovoljni prav vsi tisti ki ljubijo lepo — estetsko in tudi moško harmonično telovadno stran.

Vrhovni sodnik bo naš znani novinar in stari telovadeč tov dr. Trošt. Ženska sestava Trsta je sledeča: Lili Musculin, Lia Banfar, Devana Layrentić, Neva Dolgan, Bruna Lapajne, Annamaria Reinhardt in Zorka Rutar.

Moška sestava pa je ta-le: Ladi Janovsky, Miloš Stigar, Berto Bajec, Enij Reinhardt, Marijan Zerial in Roman Serra.

bomo čudili če bomo naleteli na nabito polno dvorano v gledališču Rjstori nocoj, še bolj pa v telovadnici Slovenske gimnazije jutri.

Zato tudi mi z naše strani vabimo vse ljubitelje telovadbe naj se polnoštevilno udeležijo obeh telovadnih nastopov, kajti pravi gotovo se bodo vračali z njih polni navdušenja in užitkov.

JUGOSLOVANSKI NOGOMETNI POKAL V POLFINALIH

Preteklo nedeljo je Dinamo premagal Sarajevo s 4:3, Hajduk je s 3:0 premagal drugozredni klub

Radnički s 4:3. Rdeča zvezda je premagala Tekstilac z 2:0 in Partizan je premagal Studentovski klub beograjskih dijakov (BSK) s 3:0.

S tem soses plasirali v polfinale: Dinamo, Hajduk, Rdeča zvezda, in Partizan. Ti se bodo srečali jutri, v nedeljo, v polfinalih in sicer vsi v Beogradu: Dinamo proti Hajduku ter Partizan proti Rdeči zvezdi.

V jugoslovanskih športnih krogih pričakujejo z veliko nestrpnostjo rezultate teh dveh srečanj, kajti Dinamo se bo hotel vsekakor maščevati nad letošnjim jugoslovanskim prvakom za številna razočaranja v teku državnega prvenstva, pravtako pa bo ostra borba med dvema najmočnejšima beograjskima močvima Partizanom in Rdečo zvezdo.

RADIO

jugoslovanske cone Trsta

Na valovni dolžini 212,4 m

Sobota, 16. XII. 1950.

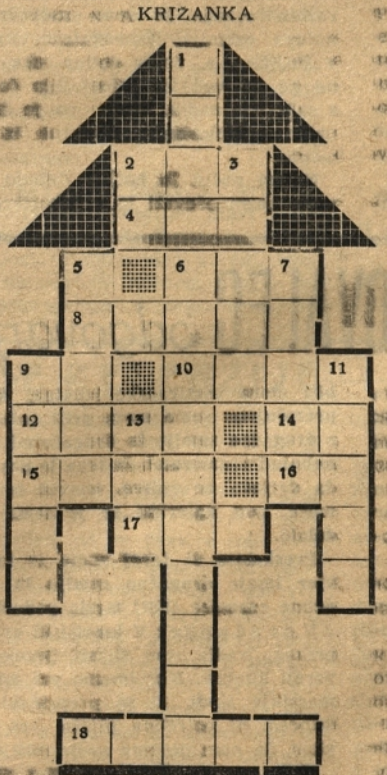
12.00 Operna glasba, 14.45 Borbene pesmi, 20.30 Pojejo hrvatski pevski zbori iz Istre, 20.45 Politični pregled (slov.), 21.00 Veder, sobotni večer (slov.), 22.15 Pester večerni spored.

Nedelja, 17. XII. 1950.

8.30 Kmetijska ura (slov.), 10.00 Folklorna glasba, 10.45 Oddaja za Bujšino (hrv.), 11.15 Slavnj solisti pred mikrofonom, 11.45 Glasba po željah (slov.), 13.15 Mladinske skladbe, 13.30 Pionirska ura — Milčinski: »Butalica« (slov.), 17.00 Oddaja za podeželje: Veseli prizor: Rolland: Iz Miklavža Breugnona; Reportaža: Slike iz naših vasi (slov.), 19.45 Vedra slovanska glasba, 20.15 Franc Liszt: Koncert za klavir in orkester v Es-duru in »Ogrska fantazija«.

Ponedeljek, 18. XII. 1950.

13.40 Dr. Mirko Rupel: Pogovori o jeziku in podobi iz slovenskega slovstva; 8. nadaljevanje (slov.), 17.30 Sportni pregled (slov.), 18.15 Iz ruskih oper, 20.15 Okmorni ansambel »Priatelj glasbe«, izvaja minuite, 20.45 Iz Istrskega okrožja: Zdravstvo (slov.), 22.00 Večerno branje: Iz del Ivana Cankarja (slov.), 22.15 Poljudna baletna glasba.

Vodoravno: 2. žensko ime, 4. kmečko prometno sredstvo, 6. lisa, 2. sklon množine, 8. jo dela prejevec, 9. kazalni zaimek, 10. imata dolge roke, 12. uren, 14. prav-brez začetka, 15. izmeček ognjenika, 16. predlog, 17. vaja — brez začetka, 18. je na čelu vsake države.

Navpično: 1. praznik najmlajših, 2. lev — brez — l; 3. celine; 5. spevoigra, 7. hudič, 9. preprosto otroško glasbilo, 11. hrib pri Beogradu, kjer je pokopan neznani junak, 13. glej dva vodoravno.